

İNSAN HÜQUQLARI ÜZRƏ AVROPA MƏHKƏMƏSİNİN BÜLLETENİ

2/2011

Məsul şəxs: Tağı Bahadur oğlu Eynullayev

Executive: Taghi Eynullayev Bahadur

*Bülleten
Azərbaycan Respublikasının
Ədliyyə Nazirliyində
2433 nömrə ilə 26.11.2007-ci il
tarixdə aylıq bülleten kimi
qeydiyyatdan keçmişdir.*

*Bulleten
is registered in the
Ministry of Justice of the
Republic of Azerbaijan in
26.11.2007 by the
registration number 2433.*

*Redaksiyanın ünvanı: Bakı şəhəri, Füzuli
küçəsi, 49, «SKS» Plaza, 7-ci mərtəbə.
Tel: 492-28-83
Web: www.bhm.az
e-mail: office@bhm.az*

*Address: Baku city,
Fuzuli st. 49, «SKS» Plaza, 7th floor.
Tel: 492-28-83
Web: www.bhm.az
e-mail: office@bhm.az*

*«İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin
Bülleteni»nin bu buraxılışı «Information Note
№ 138 on the Courts case-law February
2011» əsaslanır.*

*This bulletin is based
on the on the materials of «Information Note
№ 138 on the Courts case-law
February 2011».*

*İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin
qərarlarının yeganə autentik mətnləri ingilis
və fransız dillərində olan mətnləri hesab
edilir.*

*It also includes translations of decisions and
judgements of the European Court authentic
texts of which are only in english and french
languages.*

*Avropa Məhkəməsinin ünvanı:
F – 67075 Strasbuorg-Cedex
Tel: 33 (0) 3 88 41 20 18
Fax: 33 (0) 3 88 41 27 30*

*Address of the European Court:
F – 67075 Strasbuorg-Cedex
Tel: 33 (0) 3 88 41 20 18
Fax: 33 (0) 3 88 41 27 30*

*Abunə yazılmağı rəsmiləşdirmək
«AVİSTA» KM Yayım Şirkətinin
vasitəsi ilə mümkündür.*

*Subscription to the Bulletin
can be made with
“AVISTA” Company.*

*Ünvan: AZ 1065, Bakı ş., H.Cavid, 9
H/h 3803001265 0001,
VÖEN: 1300202381
«Texnikabank», Bayıl filialı, kod 509998
M/h 0137010031031, VÖEN: 9900000681
S.W.I.F.T. TECIAZ22
Tel./Faks: 497-02-42, 494-83-53*

*Address: AZ 1065, Baku city, H.Javid st. 9
3803001265 0001, TPEN: 1300202381
“Texnikabank”, Bayıl Branch,
code 509998,
0137010031031, TPEN: 9900000681
S.W.I.F.T. TECIAZ22
Tel./Fax: 497-02-42, 494-83-53*

*Materiallardan başqa nəşrlərdə
istifadəyə yalnız yazılı icazə ilə yol verilir.
Bülletenə istinad mütləqdir.*

*Using of materials in other publications
may be only with written permission.
Reference to the bulletin is necessary.*

M Ü N D Ə R İ C A T

Konvensiyanın 2-ci maddəsi

Soare və digərləri Rumıniyaya qarşı
iş üzrə 22.02.2011-ci il tarixli Qərar (III Bölmə).....7
Soare and others v. Romania (no. 24329/02)

İş polis tərəfindən artıq gücdən istifadə edilməsi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

Palić Bosniya və Herseqovinaya qarşı
iş üzrə 15.02.2011-ci il tarixli Qərar (IV Bölmə).....11
Palić v. Bosnia and Herzegovina (no. 4704/04)

İş ərizəçinin Bosniya və Herseqovina müharibəsində ərinin itkin düşməsi ilə bağlı aparılan istintaqın səmərəliliyi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

Konvensiyanın 3-cü maddəsi

Vinter və digərləri Birləşmiş Krallığa qarşı (IV Bölmə).....13
Vinter and others v. United Kingdom (no. 66069/09, 130/10 and 3896/10)

İş son mərhələdə olan xəstəlik və ya ciddi qabiliyyətsizlik hallarından savayı, heç bir azad olma imkanı tanımayan ömürlük həbs cəzası ilə bağlıdır. İş cavabdeh Hökumətə kommunikasiya edilmişdir.

Yazgül Yılmaz Türkiyəyə qarşı iş üzrə 01.02.2011-ci il tarixli Qərar.....14
Yazgül Yılmaz v. Turkey (no. 36369/06)

İş nəzarətdə olan azyaşlının razılığı olmadan ginekoloji müayinəyə məruz qalması ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

Soare və digərləri Rumıniyaya qarşı
iş üzrə 22.02.2011-ci il tarixli Qərar (III Bölmə).....16
Soare and others v. Romania (no. 24329/02)

İş polisin şahidləri dörd saat yarım müddət ərzində ac-susuz dindirməsi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

Premiyny Rusiyaya qarşı iş üzrə 10.02.2011-ci il tarixli Qərar (I Bölmə).....16
Premiyny v. Russia (no. 44973/04)

İş həbsxana rəhbərliyinin məhbusun kamera yoldaşları tərəfindən müntəzəm şəkildə pis rəftara məruz qalmasını əngəlləməməsi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

Konvensiyanın 5-ci maddəsi

İqnatenco Moldovaya qarşı iş üzrə 08.02.2011-ci il tarixli Qərar (IV Bölmə)..19
Ignatenco v. Moldova (no. 36988/07)

İş həbsə alınma müraciətinin vaxtında edilməsi və bu müraciətə baxılmasına baxmayaraq, şəxsin şübhəli şəxs qismində qanunla nəzərdə tutulandan daha artıq müddətdə saxlanması ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

Xarin Rusiyaya qarşı iş üzrə 03.02.2011-ci il tarixli Qərar (I Bölmə).....21
Kharin v. Russia (no. 37345/03)

İş yerli dükanda təcavüzkar davranış səbəbindən bir gecə ərzində ayılma mərkəzində saxlanma ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

Konvensiyanın 6-cı maddəsi

Jadc Birləşmiş Krallığa qarşı
iş üzrə 08.02.2011-ci il tarixli Qərardad (IV Bölmə).....23
Judge v. United Kingdom (no. 35863/10)

İş andlıların ittiham qərarını əsaslandırmaq öhdəliyi daşımaması ilə bağlıdır. Şikayət qeyri-məqbul elan edilmişdir.

Konvensiyanın 8-ci maddəsi

Kurić və digərləri Sloveniyaya qarşı
iş üzrə 13.07.2010-cu il tarixli Qərar (III Bölmə).....24
Kurić and others v. Slovenia (no. 26828/06)

İş Sloveniyanın müstəqillik əldə etməsinin ardından müvəqqəti sakinlər reyestrindən "silinən" şəxslərin yaşayışının tənzimlənməməsi ilə bağlıdır. İş baxılması üçün Böyük Palataya göndərilmişdir.

Konvensiyanın 9-cu maddəsi

Wasmuth Almaniya qarşı iş üzrə 17.02.2011-ci il tarixli Qərar (V Bölmə)..25
Vasmuz v. Germany (no. 12884/03)

İş vergi kartları üzərində vergi tutmaq hüququ olan Kilsə və ya dini cəmiyyət üzvlüyünün qeyd edilməsi tələbi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

Konvensiyanın 14-cü maddəsi

Konstantin Markin Rusiyaya qarşı (I Bölmə).....27

Konstantin Markin v. Russia (no. 30078/06)

İş valideyn məzuniyyəti ilə bağlı hərbiçilər arasında cinsi ayrı-seçkiliyin qoyulması ilə bağlıdır. İş baxılması üçün Böyük Palataya göndərilmişdir.

Andrle Çexiya Respublikasına qarşı

iş üzrə 17.02.2011-ci il tarixli Qərar (V Bölmə).....28

Andrle v. Czech Republic (no. 6268/08)

İş uşaq böyütmüş olan qadınlar və kişilər üçün müxtəlif pensiya yaşlarının təsbit edilməsi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

Konvensiyanın 35-ci maddəsi

Karoussiotis Portuqaliyaya qarşı

iş üzrə 01.02.2011-ci il tarixli Qərar (II Bölmə).....30

Karoussiotis v. Portugal (no. 23205/08)

İş məsələnin Avropa Komissiyasının icraatında olarkən Məhkəməyə şikayətin verilməsi ilə bağlıdır. Şikayət məqbul elan edilmişdir.

Holub Çexiya Respublikasına qarşı

iş üzrə 14.12.2010-cu il tarixli Qərardad (V Bölmə).....32

Holub v. Czech Republic (no. 24880/05)

Bratři Zátkové, a.s. Çexiya Respublikasına qarşı

iş üzrə 08.02.2011-ci il tarixli Qərardad (V Bölmə)

Bratři Zátkové, a.s. v. Czech Republic (no. 20862/06)

İş konstitusiya şikayətləri ilə bağlı mülki məhkəmələrin müşahidələrinin ərizəçilərə çatdırılmaması ilə bağlıdır. Şikayət qeyri-məqbul elan edilmişdir.

Konvensiyanın 46-cı maddəsi

Xarçenko Ukraynaya qarşı iş üzrə 10.02.2011-ci il tarixli Qərar (V Bölmə)...34

Kharchenko v. Ukraine (no. 40107/02)

İş cavabdeh Dövlətin ibtidai istintaqla bağlı struktur problemlərini aradan qaldırmaq üçün tədbirlər görməsi öhdəliyi ilə bağlıdır.

4 sayılı Protokolun 2-ci maddəsi

Nalbantski Bolqarıstana qarşı iş üzrə 10.02.2011-ci il tarixli Qərar.....36

Nalbantski v. Bulgaria (no. 30943/04)

İş cinayət ittihamı ilə əlaqədar ölkəni tərk etmək qadağası ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

Soltysyak Rusiyaya qarşı iş üzrə 10.02.2011-ci il tarixli Qərar (I Bölmə).....37
Soltysyak v. Russia (no. 4663/05)

İş “Dövlət sirlərinə” icazəsi olan keçmiş hərbiçinin xaricə çıxmasının qadağan edilməsi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

4 sayılı Protokolun 4-cü maddəsi

Hirsi və digərləri İtaliyaya qarşı.....39
Hirsi and others v. Italy (no. 27765/09)

İş acıq dənizlərdə tutulan miqrantların tərk edilmiş olan ölkəyə qaytarılması ilə bağlıdır. İşə baxılmaqdan Böyük Palatanın xeyrinə imtina edilmişdir.

Əmirov Azərbaycana qarşı iş üzrə 18 yanvar 2011-ci il tarixli Qərardad.....42

Seydiyev Azərbaycana qarşı iş üzrə 20 may 2010-cu il tarixli Qərardad.....54

Kərimov Azərbaycana qarşı iş üzrə 18 yanvar 2011-ci il tarixli Qərardad.....61

AVROPA MƏHKƏMƏSİNİN XRONİKASI.....65

Konvensiyanın 2-ci maddəsi**Yaşamaq hüququ**

1. Hər kəsin yaşamaq hüququ qanunla qorunur. Heç kəs qanunla ölüm cəzası nəzərdə tutulmuş cinayət törətməyə görə məhkəmə tərəfindən çıxarılmış belə hökmün icrasından başqa həyatından məhrum edilə bilməz.

2. Həyatdan məhrumetmə aşağıdakı məqsədlər üçün güc tətbiqində mütləq zərurətin nəticəsi olduqda, bu maddənin pozulması hesab edilmir:

- a) istənilən şəxsin hüquqazidd zorakılıqdan qorunması üçün;
- b) qanuni həbsi həyata keçirmək və ya qanuni əsaslarla həbsdə olan şəxsin qaçmasının qarşısını almaq üçün;
- c) qanuna müvafiq olaraq iğtişaş və ya qiyamın yatırılması üçün.

GÜCÜN TƏTBİQ EDİLMƏSİ

Soare və digərləri Rumıniyaya qarşı

iş üzrə 22.02.2011-ci il tarixli Qərar (III Bölmə)

Soare and others v. Romania (no. 24329/02)

İş polis tərəfindən artıq gücdən istifadə edilməsi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

Qaraçı etnik mənşəyinə mənsub olan və qardaşı ilə müşayiət edilən birinci ərizəçi küçədə keçmiş yeznəsini görür. İki qardaş onu izləməyə başlayırlar. Polis patrulu onlara yanaşmış və birinci ərizəçini başından güllə ilə ağır yaralamışdır. İki digər ərizəçi həmin hadisənin şahididirlər.

Birinci ərizəçi və Hökumət tərəfindən gətirilən faktların versiyaları müxtəlifdir. Birinci ərizəçi silah gəzdirmədiyini və polisin təzyiqi altında çöməlmiş vəziyyətdə olduğu halda sonuncunun ona atəş açdığını bildirmişdir. Hökumətin bildirdiyinə görə, birinci ərizəçi onu saxlamağa cəhd göstərən polisə bıçaq yarası vurmuş və bunun ardından sonuncu xəbərdarlıq atəşi açmaq üçün silahını çıxarmış, lakin tarazlığını itirmiş və bu səbəbdən onun açdığı atəş birinci ərizəçinin düz başına tuşlanmışdır. Birinci ərizəçi sağ tərəfin iflicindən əziyyət çəkir. Atəşi açan polis hadisədən sonra qarın nahiyəsində kəsici alətin səbəb olduğu yüngül yaralarını göstərmişdir.

Hadisələrin baş verdiyi gecə istintaq açılmışdır. Digər iki ərizəçi dindirilmək üçün komissarlığa göndərilmişlər. Onlar saat 19.30 radələrində oraya çatmış və gecə yarısı keçənədək üç dəfə dindirilmişlər. Onlar şahidi olduqları faciənin, komissarlıqda keçirdikləri zamanın və qida və sudan məhrum edilmələrinin onları fiziki və psixoloji olaraq tükəndirdiyini bildirmişlər. Onlar, həmçinin polis tərəfindən birinci ərizəçi və qardaşının üzərlərində bıçaq

gəzdirdiklərini söyləmələri məqsədilə hədə-qorxuya məruz qaldıqlarını iddia etmişlər. Onlar dindirilmə şəraitləri ilə bağlı şikayət ərizəsi vermişlər, lakin prokurorluq onu təmin etməmişdir. İstintaq, həmçinin hadisə ilə bağlı üç polisin verdiyi hesabatı və Milli Tibbi Məhkəmə İnstitutunun polisin aldığı xəsarət və birinci ərizəçinin sağlamlıq vəziyyəti ilə bağlı arayışını da diqqətə almışdır. Atəş açan polisə qarşı müxtəlif prosedurlar heç bir nəticə verməmişdir.

Hüquqi məsələlər

1. Birinci ərizəçi ilə bağlı

Konvensiyanın 3-cü maddəsi

a) Maddi hissə

i. Hüquqi və inzibati çərçivə

Hadisələrin baş verdiyi tarixdə polis əməliyyatları zamanı silahdan istifadə, xəbərdarlıq etmə məcburiyyətində qalmaq istisna edilməklə, heç bir müddəə ilə tənzimlənmirdi və sözügedən əməliyyatların hazırlanması və nəzarəti ilə bağlı heç bir göstəriş yox idi. Beləliklə, həmin hüquqi çərçivə yaşamaq hüququnu “qanunla” tələb edilən müdafiə səviyyəsi ilə təmin etmirdi. Bununla da, atəş açan polis işçisi geniş müstəqilliyə malik idi və düşünülməmiş addımlar ata bilərdi, halbuki adekvat təlim və göstərişlərdən faydalana bilsəydi, həmin hal baş verməzdi. Bundan başqa, aparılan cinayət istintaqı polisin davranışının hər hansı bir norma və ya mövzu ilə bağlı tətbiq edilən adət çərçivəsində edildiyinə dair heç bir məlumat vermirdi. Eləcə də, Hökumət sözügedən agentlərlə bağlı heç bir islahedici tədbir görməmişdir. Beləliklə, adekvat qanunverici və inzibati çərçivə tətbiq etmək üzrə pozitiv öhdəliklə bağlı hadisələrin baş verdiyi zaman dövlət orqanları, xüsusilə də öldürücü vasitəyə əl atıldığı təqdirdə vətəndaşlara tələb edilən müdafiəni təklif etmək və müstəsna hallarda polis əməliyyatlarının səbəb ola biləcəyi real və qaçılmaz həyati təhlükələri əngəlləmək üçün onlardan gözlənilən bütün addımları atmamışlar.

ii. Dövlət agentlərinin məsuliyyəti, tətbiq edilən gücün zəruriliyi və mütənasibliyi

Birinci ərizəçi və Hökumət faktlarla bağlı müxtəlif fikirlərdədirlər, halbuki sonuncular ərizəçinin az qala həyatı bahasına başa gələcək hadisələr üçün Dövlətin məsuliyyəti ilə sıx əlaqədərdir. Ərizəçi şikayətini *prima facie* əsaslandırma bilmək üçün əlindən gələni etmişdir. Bununla da, Hökumət yaxından atılan güllənin səbəbləri ilə bağlı həqiqi izahat verməli idi. Halbuki,

dövlət orqanları ərizəçinin bıçaqla silahlandığını və ya onunla polisi vurduğunu heç vaxt araşdırmamışlar. Faktiki elementlərin və dövlət orqanlarının topladığı dəlillərin yetərsizliyi Məhkəməyə işin halları üzrə qiymətləndirmə aparmağa əngəl olur. Nəticədə, istintaq orqanlarının buraxdığı boşluqlar Hökumətin ərizəçinin bıçaqlı hücumuna məruz qalan və özünü müdafiə vəziyyətində olan polisin cavab atəşi ilə xəsarət almış olduğu ilə bağlı fərziyyəsinin rədd edilməsinə gətirib çıxarır. Beləliklə, Hökumətin birinci ərizəçiyə qarşı istifadə edilən öldürücü gücün zərurətdən kənara çıxmadığını və Konvensiyanın 2-ci maddəsinin 2-ci bəndinə uyğun hədəflərdən hər hansı birini izlədiyini sübuta yetirə bilməməsi səbəbindən hazırkı işdə Dövlətin məsuliyyəti məsələsi qaldırılmalıdır.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

b) Prosessual hissə

Hərbi məhkəmə nəzdində prokurorluq tərəfindən həm polisin ərizəçiyə atəş açması səbəbləri, həm də sonuncuya qarşı qanunun ciddi pozuntusu ittihamları ilə bağlı istintaq aparılmışdır. Qanunvericilik düzəlişindən sonra iş mülki prokurorluğa tapşırılmış və o, polisin özünü müdafiə çərçivəsində hərəkət etdiyi səbəbindən birinci ərizəçinin aldığı xəsarətlə bağlı işə xitam vermişdir. Hərbi prokurorun qeyri-müstəqilliyini Məhkəmə öz yurisprudensiyasında artıq tanımışdır. Belə ki, hadisələrin baş verdiyi dövrdə sonuncu istintaq obyektı olan polis işçiləri kimi hərbi məmur idi. Mülki prokurorluğun müdaxiləsi həmin qeyri-müstəqilliyi aradan qaldırmaq üçün yetərli deyildir, çünki hərbi prokurorluq sübut elementlərinin əksəriyyətini istintaqın xüsusi əhəmiyyətli olan birinci mərhələsində toplamışdır. Hazırkı işdə hərbi prokuror polisin hərəkəti ilə bağlı istintaqda qərəzsizliyə əməl etməmişdir. O, işdə iştirak edən polislərə mübahisəli faktlarla bağlı hesabatları tərtib etmək göstərişi verməklə kifayətlənmiş və bu, cinayət istintaqı çərçivəsində maraqlı şəxslərin dindirilməsini əvəz edə bilməzdi. Bundan əlavə, istintaqın aparılması bir çox pozuntularla müşayiət edilirdi, məsələn, ərizəçi ilə bağlı tibbi məhkəmə ekspertizasının açıq-aşkar gecikmələri və ona və vəkilinə işin dayandırılması ilə bağlı qərarın kommunikasiya edilməməsi. Həmin elementlər haqqında bəhs edilən hadisə ilə bağlı aparılan prosedurun cəld və effektiv istintaq kimi qiymətləndirilməyəcəyi qənaətinə gəlmək üçün yetərlidir.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Konvensiyanın 2 və 3-cü maddələri ilə birgə 14-cü maddəsi

Atəş açan polis işçisinin davranışı ciddi tənqidlərə məruz qalsa da, o, özlüyündə irqi motivlərə söykənmir. Heç bir element işdə iştirak edən polislərin irqi xarakterli sözlərdən istifadə etdiyindən xəbər vermir. Nəhayət, polisin həmin axşam “qaraçı tərəfindən hücumla məruz qalması” ilə bağlı bəyanatı dövlət orqanlarının hadisənin irqçi mülahizələrdən irəli gəlib-gəlmədiyini araşdırması üçün yetərli deyildir.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır (üç səsə qarşı dörd səs).

Məhkəmə, həmçinin 2-ci maddə ilə birgə 13-cü maddənin pozuntusunu aşkarlamışdır.

2. İkinci və üçüncü ərizəçilər ilə bağlı**Konvensiyanın 3-cü maddəsi****Maddi hissə**

Hökumət digər iki ərizəçinin komissarlıqda gecəyə kimi ac-susuz saxlandığını mübahisələndirmir. Bundan əlavə, o, Məhkəmə qarşısında cinayət işlərində şahidlərin statusunu tənzimləyən və hazırkı işdə olduğu kimi saatlarla istintaq orqanlarının nəzarətində saxlanmaları halında onlara qarşı davranış qaydalarını tənzimləyən heç bir sənəd təqdim etməmişdir. İşin halları, xüsusilə də faciəvi hadisələrdən sonra iki ərizəçinin məruz qaldığı dindirilmə müddəti və davranışın onlarda oyatdığı narahatlıq və alçaqlıq hissi nəzərə alınarsa, həmin davranış alçaldıcı xarakter daşımışdır.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Kompensasiya**Konvensiyanın 41-ci maddəsi**

Məhkəmə qərara alıb ki, birinci ərizəçiyə maddi zərərə 90.000 avro və mənəvi zərərə görə 40.000 avro; ikinci və üçüncü ərizəçilərdən hər birinə mənəvi zərərə görə 10.000 avro kompensasiya təyin edilsin.

SƏMƏRƏLİ İSTINTAQ

Palić Bosniya və Herseqovinaya qarşı

iş üzrə 15.02.2011-ci il tarixli Qərar (IV Bölmə)

Palić v. Bosnia and Herzegovina (no. 4704/04)

İş ərizəçinin Bosniya və Herseqovina müharibəsində ərinin itkin düşməsi ilə bağlı aparılan istintaqın səmərəliliyi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

İşin halları

1995-ci ildə Bosniya və Herseqovina müharibəsində ərizəçinin BMT-nin “təhlükəsiz zonasında” hərbi komandir olan əri yerli müxalif qüvvə (VRS) ilə təslim olmanın şərtləri üzrə danışıqlara getdikdən sonra itkin düşmüşdür. Əri barəsində hər hansı bir rəsmi xəbər əldə edə bilmək üçün göstərdiyi təkrar cəhdlərdən sonra, 1999-cu ildə ərizəçi 1995-ci il Deyton sülh müqaviləsi ilə təsis edilmiş insan hüquqları qurumu olan İnsan Hüquqları Palatasına şikayət ərizəsi vermiş, qurum onun zorakılıqla qaçırıldığı qənaətinə gəlmiş və Bosniya və Herseqovina qurumlarından biri olan Republika Srpskadan dolğun istintaq keçirməsini və həyatdadırsa, cənab Palićin azad edilməsini, yaxud da qalıqlarının həyat yoldaşına verilməsini tələb etmişdir. 2001-ci ildə dövlət orqanları cənab Palićin itkin düşməsindən sonrakı bir ay ərzində hərbi həbsxanada saxlandığını və daha sonra VRS təhlükəsizlik agentləri tərəfindən aparıldığını bildirmişlər. Palatanın hüquqi varisi olan İnsan Hüquqları Komissiyası qurumunun 2005-ci ilin sentyabr ayında və 2006-cı ilin yanvarında cənab Palićin taleyinin müəyyənləşdirilməməsi və istintaqın aparılmaması ilə əlaqədar Palata qərarının başlıca elementlərinin sübutunu tapmaması ilə bağlı aşkarladığı faktların ardından Republika Srpska orqanları məsələni araşdırmaq məqsədilə *ad hoc* komissiya təsis etmişlər (ərizəçi komissiya üzvlərindən birinin cənab Palićin itkin düşməsindən öncə 1995-ci ildə təslim olma şərtləri ilə bağlı razılıq əldə edə bildiyini iddia etmişdir). Çoxsaylı şahid ifadələrini dinlədikdən sonra *ad hoc* komissiya cənab Palićin hərbi həbsxanada saxlandıqdan sonra iki VRS agentləri tərəfindən aparılması ilə bağlı hesabat tərtib etmişdir. Altı ay sonra Bosniya və Herseqovina məhkəməsi Serbiyada Serbiya vətəndaşlığını əldə etmiş və ekstradisiyaya cəlb edilə bilməyən iki VRS agentləri haqqında beynəlxalq həbs qərarı çıxarmışdır. Cənab Palićin itkin düşməsində şübhəli bilinən üçüncü bir şəxs saxlanmış və keçmiş Yuqoslaviya üzrə Beynəlxalq Cinayət Tribunalının nəzarətinə verilmişdir.

İkinci *ad hoc* komissiyasının axtarıqlarının ardından cənab Palićin cəsədi 2009-cu ilin avqustunda müəyyənləşdirilmişdir.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 2-ci maddəsi

İlkin gecikmələrə baxmayaraq, istintaq nəhayət ki cəsədin tanınması ilə nəticələnmişdir. Bosniya və Herseqovina müharibəsində demək olar ki 30.000 şəxs itkin düşmüş və bu, özlüyündə əhəmiyyətli məsələ idi. 2005-ci ilin oktyabrında və 2006-cı ilin dekabrında daxili orqanlar beynəlxalq həbs qərarları ilə nəticələnən müxtəlif istintaq addımları atmışlar. Şübhəli bilinən hər iki şəxsin həmin müddətdə Serbiyaya köçərək Serbiya vətəndaşlığını əldə etməsi və ekstradisiya edilə bilməməsi ilə bağlı istintaq dayandırılmışdır. Ərizəçinin keçmiş Yuqoslaviyanın hər hansı bir ərazisində beynəlxalq insan hüquqlarının pozulması üzərində yurisdiksiyası olan Serbiya Müharibə Cinayətləri Prokurorluğuna müraciət etmək hüququna malik olduğu səbəbindən, Bosniya və Herseqovinanın işlə bağlı Serbiyadan cinayət istintaqı aparmağı tələb etmə öhdəliyini daşıyıb-daşımamasının müəyyənləşdirilməsi zəruri deyildir.

Belə olan halda, Məhkəmə həmin günədək heç bir ittihamın irəli sürülməməsinə baxmayaraq, cənab Palićin ölümündə məsuliyyət daşıyanların müəyyənləşdirilməsinə nail olmaqla daxili cinayət istintaqının səmərəli olduğunu aşkarlamışdır. 2-ci maddəyə müvafiq prosessual öhdəlik nəticəsiz vasitələrdən biri olaraq özünü göstərmişdir.

İstintaqın müstəqilliyinə gəldikdə, səlahiyyətli prokurorluğun qeyri-müstəqil hərəkət etməsindən şübhələnmək üçün heç bir səbəb yox idi. *Ad hoc* komissiyası üzvünün cənab Palićin itkin düşməsində nə qədər cüzi rol oynamasından fərqli olmayaraq, Məhkəmə üçün ciddi narahatçılıq törətmiş olsa da, komissiyaın müstəqilliyinin şübhə altına alınması zərurəti yox idi. Belə ki, o, cinayət istintaqının aparılmasında heç bir təsirə malik deyildi.

Çevik hərəkət etmə tələblərinə gəldikdə, Məhkəmə 2-ci maddədən irəli gələn öhdəliklərin dövlət orqanların üzərinə mümkünsüz və ya qeyri-mütənasib yük qoyacaq şəkildə şərh edilməməsinin zəruriliyini təkrar etmişdir. Münaqişədən sonrakı vəziyyətdə nəyin mümkünsüz və ya qeyri-mütənasib yükə apara biləcəyi çox spesifik faktlar və məzmunla ölçülməli idi. 100.000-dən çox insan öldürülmüş, təxminən 30.000 insan itkin düşmüş və 2.000.000-dən çox insan Bosniya və Herseqovina müharibəsində köçürülmüş, nəticə etibarilə, müharibədən sonrakı öncəliklər və resurslar baxımından seçimlər edilməli idi. Ölkə, həmçinin daxili struktur və siyasi sistemini diqqətlə nəzərdən keçirməli olmuş, yeni institutların təsis və köhnələrinin yenidən qurulmasını həyata keçirmişdir. Həmin prosesin dəqiq olaraq nə vaxt bitdiyini görmək mümkün olmasa da, Məhkəmə daxili hüquqi sistemin 2005-ci ilə qədər itkin düşmə halları və beynəlxalq humanitar hüququn digər ciddi pozuntuları ilə başa çıxma biləcəyini düşünmüşdür. Cənab Palićin itkin düşməsi ilə bağlı istintaq həmin ilin sonunda başlanmışdır. Bu müddətdən başlayaraq

daxili orqanlar tərəfindən ciddi fəaliyyətsizliyin ortaya çıxmadığı səbəbindən, daxili cinayət istintaqı gərəkli cəldlik və sürətlə aparılmış hesab edilə bilər.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır (iki səsə qarşı beş səs).

Məhkəmə, həmçinin 3-cü və 5-ci maddələrin pozulmadığını bildirmişdir.

Konvensiyanın 3-cü maddəsi

İşgəncələrin qadağan olunması

Heç kəs işgəncəyə, qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftara və ya cəzaya məruz qalmamalıdır.

QEYRİ-İNSANİ VƏ YA ALÇALDICI RƏFTAR

Vinter və digərləri Birləşmiş Krallığa qarşı (IV Bölmə)

Vinter and others v. United Kingdom (no. 66069/09, 130/10 and 3896/10)

İş son mərhələdə olan xəstəlik və ya ciddi qabiliyyətsizlik hallarından savayı, heç bir azad olma imkanı tanımayan ömürlük həbs cəzası ilə bağlıdır. İş cavabdeh Hökumətə kommunikasiya edilmişdir.

Hər üç ərizəçi qətl ittihamlarının ardından ömürlük azadlıqdan məhrumetmə cəzasını çəkməkdədirlər. Onlarla bağlı “ömürlük qərar” çıxarılmışdır ki, bu, onların ömürlük həbsdə saxlanmasını ifadə edir və onların azadlığı yalnız müstəsna hallarda praktikada xəstəliyin son mərhələsi və ciddi qabiliyyətsizlik hallarında Dövlət katibliyinin səlahiyyətinə tabe idi. Avropa Məhkəməsinə şikayətlərində ərizəçilər ömürlük qərarın çıxarılmasının Konvensiyanın 3-cü maddəsinə zidd olaraq onların cəzasının azaldıla bilməyəcəyini ifadə etdiyindən şikayət edirlər. Bundan əlavə, onlar daxili məhkəmələrin müntəzəm baxışının keçirilməsini istisna edən ömürlük qərarın Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 4-cü bəndinə zidd olduğundan şikayət edirlər. Nəhayət, ikinci və üçüncü ərizəçilər onların halında ömürlük qərarın birinci instansiya məhkəməsi hakimi tərəfindən deyil, Ali Məhkəmə tərəfindən çıxarılması və cinayət əməlinin törədilmə anında qüvvədə olandan daha sərt cəza tətbiq edən prinsiplər əsasında verilməsi ilə 7-ci maddənin pozulduğunu iddia edirlər.

Şikayət Konvensiyanın 3-cü maddəsi, 5-ci maddənin 4-cü bəndi və 7-ci maddəsi üzrə kommunikasiya edilmişdir.

(baxın, həmçinin *Kafkaris Kiprə qarşı (BP)*, no. 21906/04, 12 fevral 2008-ci il, 105 sayılı İnformasiya Məlumatı və *İorgov Bolqarıstana qarşı (no. 2)*, no. 36295/02, 02 sentyabr 2010-cu il, 133 sayılı İnformasiya Məlumatı).

ALÇALDICI RƏFTAR

Yazgül Yılmaz Türkiyəyə qarşı iş üzrə 01.02.2011-ci il tarixli Qərar (II Bölmə)
Yazgül Yılmaz v. Turkey (no. 36369/06)

İş nəzarətdə olan azyaşlının razılığı olmadan ginekoloji müayinəyə məruz qalması ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

2002-ci ildə on altı yaşlı ərizəçi qeyri-qanuni təşkilatda iştirak etdiyi üçün tutulmuşdur. Tutulduğu müddətdə yarana biləcək zorakılıq əlamətlərini daşıyıb-daşmadığını və qızlıq pərdəsinin pozulub-pozulmadığını təsbit etmək məqsədilə təhlükəsizlik idarəsinin nəzdində olan azyaşlıların işi üzrə komissarlıq tərəfindən tibbi və ginekoloji müayinənin keçirilməsi tələb edilmişdir. Müayinə müraciəti ərizəçi tərəfindən imzalanmamışdır. Ertəsi gün o, həbsə alınmış, ona qarşı cinayət istintaqı başlanılmış və 2002-ci ilin oktyabrında sərbəst buraxılmışdır. Qısa müddət sonra psixoloji pozuntulardan əziyyət çəkən ərizəçi müxtəlif tibbi müayinələrdən keçirilmişdir. Həkimlərin iki hesabatı onun travmadan sonrakı stres və depressiv pozuntulardan əziyyət çəkdiyini açıqlamışdır. 2004-cü ilin dekabr ayında ərizəçi tutularkən onu müayinə etmiş həkimlərə qarşı səlahiyyətlərindən sui-istifadə ilə bağlı şikayət ərizəsi vermişdir. Heç bir intizam təhqiqatı aparılmamış və 2005-ci ilin mart ayında prokurorluq işə xitam vermişdir. Andlılar məhkəməsi ərizəçinin etirazını rədd etmişdir.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 3-cü maddəsi

a) Maddi hissə

Ərizəçinin məruz qaldığı ginekoloji müayinə ilə bağlı dövlət orqanlarının onun və ya hüquqi təmsilçisinin razılığını əldə etmək üçün hər hansı bir addım atdığı haqda heç bir göstərici yoxdur. Bundan başqa, azyaşlının tutulduğu müddət ərzində onun üzərində tam sahibliyə malik olan dövlət orqanlarının əlində olduğu halda zəifliyi nəzərə alınarsa, bu növ müayinəyə müqavimət göstərəcəyini gözləyə bilməzdik. Həmin dövrdə qadın məhbusların özbaşınalığa qarşı heç bir təminat verilmədən icra edilən belə

müayinəsi hüquqi boşluqla xarakterizə olunurdu. Halbuki, bu növ müayinə, xüsusilə də, məsələn, bütün mərhələlərdə onun və hüquqi təmsilçisinin razılığının alınması ona müşayiət edilmə və kişi, yaxud qadın həkim tərəfindən müayinə edilmə seçiminin təklif edilməsi kimi əlavə təminatlar və ehtiyat tədbirlərdən faydalanmalı olan azyaşlı üçün zədələyici xüsusiyyətlərə malik ola bilərdi. Hüquq-mühafizə orqanları üzvlərinə qarşı əsassız zorakılıq ittihamlarının qarşısının alınması məqsədilə qadın məhbusların avtomatik olaraq ginekoloji müayinənin təsiri altına düşməsindən ibarət olan adət qadın məhbusların maraqlarını heç bir şəkildə nəzərə almır və heç bir tibbi zərurətdən irəli gəlmirdi. Məhkəmə yeni Cinayət Prosesual Məcəlləsinin azyaşlılar üçün heç bir xüsusi tədbir nəzərdə tutmamasına baxmayaraq, bədənə ilk dəfə olaraq ginekoloji müayinə də daxil olmaqla, tam müayinəsini tənzimləməsini maraqla qeyd edir. Bundan başqa, 2004-cü ilin oktyabr ayında həkimlər kollegiyası tərəfindən tərtib edilən arayışlardan biri ərizəçi ilə bağlı tibbi şəhadətnamələrin Səhiyyə Nazirliyi və İstanbul Protokolu tərəfindən qəbul edilmiş tibbi qiymətləndirmə meyarlarına müvafiq olmadığını bildirmişdir. Belə ki, onlar sonuncunun hər hansı bir fiziki və ya psixoloji şiddətə məruz qalıb-qalmadığını öyrənməyə imkan vermirdi. Həmin arayış, həmçinin maraqlı şəxsin razılığı olmadan ginekoloji müayinənin icra edilməsi faktının cinsi travmaya səbəb ola biləcəyini və ərizəçinin nəzarət altında olduğu müddətdə məruz qaldığı zorakılıq iddialarının sonradan keçirilən tibbi müayinələrlə geniş mənada öz təsdiqini tapdığını bildirmişdir. Yuxarıda qeyd edilən elementlər birgə götürüldükdə sözügedən tibbi və ginekoloji müayinənin səthliliyinin lehinə güclü mülahizə doğurur. Nəticədə, ərizəçini azadlıqdan məhrum edən dövlət orqanları nəzarət altında olduğu müddətdə onu mühafizə etmək üçün heç bir pozitiv tədbir həyata keçirməmiş və bu, onu dərin ümitsizlik vəziyyətinə salmışdır. Həmin azyaşlı ginekoloji müayinədən keçirmək qərarı alan orqanlar bu hərəkətin psixoloji nəticələrini diqqətə almaya bilməzdilər. Müşayiət edilməyən azyaşlı qismində həmin müayinənin onda dərin həyəcan hissi oyatdığı faktı nəzərə alınarsa, bu müayinə alçaldıcı rəftar keyfiyyətində çıxış edə bilməsi üçün tələb edilən həddə çatmışdır.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

b) Prosesual hissə

İstintaqın səmərəliliyi baxımından, Məhkəmə ərizəçi tərəfindən şikayət ərizəsinin verilməsinin ardından səhiyyə direktorunun müavininin müstəntiq qismində işə cəlb edildiyini qeyd etmişdir, halbuki, o, barəsində istintaq aparılan həkimlər iyerarxiyasına tabe idi. Hadisələrin üzərindən iki il sonra inzibati cəlbətmə müddətinin bitmiş olması rəyinə uyğun olaraq, prefektura

haqqında bəhs edilən həkimlərə qarşı cinayət istintaqı qaldırmamaq qərarını almışdır. Həmin qərar regional inzibati məhkəmə tərəfindən təsdiqlənmiş və Respublika prokuroru işi bağlamışdır. Heç bir cinayət istintaqı aparıla bilməzdi. Bundan başqa, müstətiqin həkimlərin məsuliyyəti məsələsini qaldıran 2005-ci il iyul hesabatı barədə ərizəçiyə məlumat verilməmişdir. Həkimlərin ifşa edilən əməllərdə mümkün məsuliyyətinin heç bir sübutu təsbit edilmədən, onlar cəlbətmə müddətinin keçməsinə faydalanmışlar. Məhkəmə işlə bağlı inzibati orqanların müstəqil istintaq apara bilməsi qabiliyyəti ilə bağlı ciddi şübhələrinin olduğunu bildirdiyini xatırladır. Hazırda təqsirləndirilən əməllərdə şübhəli bilinən səbəbkarların demək olar ki cəzalandırılmaması ilə nəticələnən istintaqdakı boşluqlar cinayət vasitələrini səmərəsiz, eləcə də ərizəçiyə iddia etdiyi pozuntulara görə təzminat əldə etməsinə şərait yaratmaq üçün mülki vasitələri də etibarsız etmişdir.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (bir səsə qarşı altı səs).

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, ərizəçiyə mənəvi zərərə görə 23.500 avro kompensasiya təyin edilsin.

Soare və digərləri Rumıniyaya qarşı
iş üzrə 22.02.2011-ci il tarixli Qərar (III Bölmə)
Soare and others v. Romania (no. 24329/02)

İş polisin şahidləri dörd saat yarım müddət ərzində ac-susuz dindirməsi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

(baxın, yuxarıda Konvensiyanın 2-ci maddəsi)

POZİTİV ÖHDƏLİKLƏR

Premiyny Rusiyaya qarşı iş üzrə 10.02.2011-ci il tarixli Qərar (I Bölmə)
Premiyny v. Russia (no. 44973/04)

İş həbsxana rəhbərliyinin məhbusun kamera yoldaşları tərəfindən müntəzəm şəkildə pis rəftara məruz qalmasını əngəlləməməsi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

Müvəqqəti olaraq saxlandığı həbsxana müəssisəsində olduğu müddətdə birinci ərizəçi kamera yoldaşları tərəfindən müntəzəm olaraq alçaldıcı və pis rəftara məruz qalmış və bu, həbsxana nəzarətçiləri tərəfindən verildiyi iddia edilən odun çubuqları ilə silahlanmış kamera yoldaşlarının onu ağır döyməsi ilə kulminasiya nöqtəsinə çatmışdır. O, beyin silkələnməsi və çoxsaylı sıyrıntılara məruz qalmışdır. Həbsxana həkimi onun aldığı zədələrin bir həftədən uzun müddət ərzində müntəzəm şəkildə döyülməsinin nəticəsi olduğunu bildirmişdir. Birinci ərizəçinin məhbusluqda məruz qaldığı daimi fiziki və psixoloji şiddət nəticəsində ruhi sağlamlıq problemlərindən əziyyət çəkdiyi aşkarlanmışdır.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 3-cü maddəsi

Maddi hissə

Məhkəmə dövlət orqanlarının birinci ərizəçinin kamera yoldaşlarının pis rəftarına məruz qalmasını və ya belə təhlükə qarşısında olduğunu bilib-bilmədiyini və ya bilməli olduğunu və belə olan halda birinci ərizəçini mühafizə etmək və təhlükəni aradan qaldırmaq üçün zəruri addımları atıb-atmadığını təsbit etməli idi. Məhkəmə Hökumətin ərizəçinin zədələrinin kamera yoldaşı ilə təklildə gözlənilməyən dava etməsi nəticəsində ortaya çıxması ilə bağlı argumentini inandırıcı hesab etməmişdir: onun ən azı bir həftə boyu kamera yoldaşları tərəfindən daimi zorakılığa məruz qalması ilə bağlı mübahisəedilməz dəlil var idi. Həmin zorakılıq ciddi bədən xəsarətləri və onun ruhi sağlamlığında pisləşmə ilə nəticələnmişdir. Dövlət orqanları vəziyyətdən xəbərdar idilər və onun fitnəkar davranışının orta hesabla bir məhbusun məruz qaldığı zorakılıqdan daha müdafiəsiz olduğunu qabaqcadan görmüş olmalı idilər. Aldığı zədələrin ən azı bir hissəsinin üzde olduğu nəzərə alınarsa, onlar zorakılığın əlamətlərini görməyə bilməzdilər. Bu faktorlar onları birinci ərizəçini davamedici şifahi və fiziki təcavüzdən qorumaq məqsədilə spesifik təhlükəsizlik və nəzarət tədbirlərini tətbiq etmə ehtiyacına çağırmalı idi. Bununla belə, dövlət orqanlarının məhbusların təsnifat və yerləşdirilməsi ilə bağlı hər hansı bir aydın siyasi xətt güdməsi və ya təcavüzkar və ya aciz kamera yoldaşlarına nəzarət etməsi cəhdi, yaxud cinayətkarlara qarşı inzibati tədbirlər görməsi haqqında dəlil yox idi. Birinci ərizəçinin yalnız döyüldükdən sonra kamerasından köçürülməsi təəccüb doğurur. Nəhayət, hadisələrdən sonra ərizəçinin psixoloji reabilitasiyasının təmin edilməsi məqsədilə heç bir əhəmiyyətli addım atılmamışdır. Müvafiq olaraq, dövlət orqanları birinci ərizəçinin fiziki və psixoloji toxunulmazlığı və rifahını adekvat şəkildə mühafizə etmək üçün pozitiv öhdəliklərini yerinə yetirməmişlər.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Məhkəmə, həmçinin pis rəftar üzrə səmərəli istintaqın keçirilməməsi ilə bağlı olaraq 3-cü maddənin pozulduğunu, lakin birinci ərizəçinin həbsxana nəzarətçiləri ilə bağlı şikayəti üzrə isə pozulmadığını təsbit etmişdir.

Kompensasiya**Konvensiyanın 41-ci maddəsi**

Məhkəmə qərara alıb ki, birinci ərizəçiyə mənəvi zərərə görə 23.500 avro kompensasiya təyin edilsin.

Konvensiyanın 5-ci maddəsi

Azadlıq və toxunulmazlıq hüququ

1. Hər kəsin azadlıq və şəxsi toxunulmazlıq hüququ vardır. Heç kəs qanunla müəyyən olunmuş aşağıdakı hallardan və qaydadan başqa azadlıqdan məhrum edilə bilməz:

a) səlahiyyətli məhkəmə tərəfindən məhkum olunduqdan sonra şəxsin qanuni həbsə alınması;

b) məhkəmənin qanuni çıxardığı qərarı icra etməməyə görə və ya qanunla nəzərdə tutulmuş hər hansı öhdəliyin icra olunmasını təmin etmək məqsədilə şəxsin qanuni tutulması və ya həbsə alınması;

c) hüquq pozuntusunun törədilməsində əsaslı şübhə ilə bağlı şəxsin səlahiyyətli məhkəmə orqanı qarşısında durmasından irəli gələn və ya onun tərəfindən törədilən hüquq pozuntusunun, yaxud törətdikdən sonra gizlənməsinin qarşısını almaq üçün kifayət qədər zəruri əsaslar olduğunun hesab edildiyi hallarda şəxsin qanuni tutulması və ya həbsə alınması;

d) yetkinlik yaşına çatmamış şəxsin tərbiyə nəzarəti üçün qanuni qərar əsasında həbsə alınması və ya onun səlahiyyətli orqana verilməsi üçün qanuni həbsə alınması;

e) yoluxucu xəstəliklərin yayılmasının qarşısını almaq üçün şəxslərin, habelə ruhi xəstələrin, alkoqolizmə və narkomaniyaya mübtəla olanların və ya səfillərin qanuni həbsə alınması;

f) şəxsin ölkəyə qanunsuz gəlməsinin qarşısını almaq məqsədilə və ya barəsində deportasiya, yaxud ekstradisiya tədbirləri tətbiq olunan şəxsin qanuni tutulması və ya həbsə alınması.

2. Tutulmuş hər bir kəsə ona aydın olan dildə onun tutulmasının səbəbləri və ona qarşı irəli sürülən istənilən ittiham barədə dərhal məlumat verilir.

3. Bu maddənin I bəndinin "c" yarım bəndinə müvafiq olaraq tutulmuş və ya həbsə alınmış hər kəs dərhal hakimin və ya qanunla məhkəmə hakimiyyətini həyata keçirmək səlahiyyəti verilmiş digər vəzifəli şəxsin yanına gətirilir və əğlabatan müddət ərzində məhkəmə araşdırması və ya məhkəməyə qədər azad edilmək hüququna malikdir. Azad edilmək məhkəməyə gəlmə təminatlarının təqdim edilməsi ilə şərtləndirilə bilər.

4. Tutulma və ya həbsə alınma nəticəsində azadlıqdan məhrum edilmiş hər kəs onun həbsə alınmasının qanuniliyinə məhkəmə tərəfindən təxirə salınmadan baxılması hüququna və əgər onun həbsi məhkəmə tərəfindən qanunsuz hesab edilibsə, azad edilmək hüququna malikdir.

5. Bu maddənin müddələrinin pozulması ilə tutulmağa və ya həbsə alınmağa məruz qalan hər kəsin iddia ilə təmin olunan kompensasiya hüququ var.

Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1-ci bəndi

QANUNİ TUTULMA VƏ YA HƏBS

İqnatenko Moldovaya qarşı iş üzrə 08.02.2011-ci il tarixli Qərar (IV Bölmə)
Ignatenco v. Moldova (no. 36988/07)

İş həbsə alınma müraciətinin vaxtında edilməsi və bu müraciətə baxılmasına baxmayaraq, şəxsin şübhəli şəxs qismində qanunla nəzərdə tutulandan daha artıq müddətdə saxlanması ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

İşin halları

Daxili qanunvericiliyə uyğun olaraq şübhəli şəxs məhkəmə qərarı olmadan polis tərəfindən 72 saatdan artıq saxlanıla bilməzdi. Ərizəçi qanunsuz ələ keçirmə və saxtakarlıq şübhələri ilə 2007-ci il iyunun 19-da saat 12.15-də tutulmuşdur. Prokurorluq 2007-ci il iyunun 22-də saat 8.55-də onun həbsə alınmasını tələb etmişdir. Lakin bu müraciət üzrə iclas 12.45-də başlamışdır (yeni 72 saatlıq müddətin bitməsindən 30 dəqiqə sonra). İclas saat 4-də istintaq hakiminin ərizəçinin 10 günlük həbs qərarı ilə bitmiş və həmin müddət daha sonra uzadılmışdır.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1-ci bəndi

2007-ci il iyunun 22-də saat 12.15-dən 4-ə qədər saxlanma

Məhkəmə əvvəlki işlərdə məhbusun azad edilməsi ilə bağlı məhkəmə qərarının icrası zamanı praktiki mülahizələrdən irəli gələrək təxirəsaltmaların qaçılmaz olduğunu qəbul etsə də, müəyyən zamandan sonra azad edilmənin

qanuni tələb olduğu hallarda daha sərt meyarların tətbiq edilməli olduğunu bildirmişdir. Bu cür hallarda dövlət orqanları icazə verilən müddətin aşılmasından əmin olmaq üçün bütün zəruri tədbirləri görmək öhdəliyi daşıyırdılar (baxın, *K.F. Almaniyaya qarşı*, no. 25629/94, 27 noyabr 1997-ci il, 45 dəqiqəlik gecikmə ilə bağlı ortaya çıxan pozuntu). Hazırkı işdə istintaq hakimi ərizəçinin həbsi barədə 2007-ci il iyunun 22-də saat 4-də qərar vermişdir, halbuki, ordersiz saxlanma üzrə qanuni müddət saat 12.15-də bitmişdir. Müvafiq olaraq, ərizəçinin saat 12.15-dən 4-ə qədər saxlanması üçün heç bir qanuni əsas yox idi. Bununla belə, Məhkəmə prokurorluğun ərizəçinin həbsdə saxlanması ilə bağlı müraciəti qanuni zaman müddəti ərzində etdiyini və onun istintaq hakimi qarşısında iclasda iştirak etməli olduğunu və həqiqətdə də iştirak etdiyini qeyd etmişdir. Beləliklə, ərizəçi 30 dəqiqəlik gecikmə səbəbindən maddi təsirlənmişdir (saat 12.15-12.45 arasında). Hazırkı halda müddətin uzadılması müraciətinin müvafiq zaman müddəti ərzində verildiyi, dərhal iclasın keçirildiyi və saxlanmanın qanuni əsasla malik olmadığı müddətin qısa olması baxımından, hazırkı iş *K.F. Almaniyaya qarşı* işdən fərqləndirilməlidir.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır (yekdilliklə).

Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 3-cü bəndi (növbəti saxlanma müddətləri)

Daxili məhkəmələr ərizəçinin həbsini uzadan növbəti qərarlar üçün müvafiq və yetərli səbəblər gətirə bilməmişlər. Bununla bağlı, Məhkəmə ərizəçinin onun yurisprudensiyasına istinad etməsinin daxili məhkəmələr tərəfindən daxili icraatın normal gedişatına mane olmaq cəhdi kimi qiymətləndirməsi ilə bağlı ciddi narahatçılığını ifadə etmişdir.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, ərizəçiyə mənəvi zərərə görə 2.000 avro kompensasiya təyin edilsin.

Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1 “e” yarımbəndi**PSİXİ POZUNTULARI OLAN ŞƏXSLƏR**

Xarin Rusiyaya qarşı iş üzrə 03.02.2011-ci il tarixli Qərar (I Bölmə)

Kharin v. Russia (no. 37345/03)

İş yerli dükanda təcavüzkar davranış səbəbindən bir gecə ərzində ayılma mərkəzində saxlanma ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

İşin halları

2001-ci il 11 oktyabr axşamı polis yerli dükandan içkili şəxsin - ərizəçinin dükan işçisinə qışqırması və kobud dildə danışması ilə bağlı təcili telefon zəngi almışdır. Polis ərizəçini dükandan çıxarmış, lakin o, idarəedilməz davranışına davam etmiş və əllərini silkələyərək və kobud dildən istifadə edərək polis işçiləri ilə dava etməyə cəhd göstərmişdir. Təxminən axşam saat 10.30-da polis ərizəçini yerli ayılma mərkəzinə aparmış və onun sərxoşluğu və kobud davranışı üzrə hesabat tərtib edilmişdir. Ərizəçi ertəsi gün saat 9.40-da azad edilmişdir. O, daha sonra qanunsuz saxlanması ilə bağlı ayılma mərkəzinə qarşı şikayət ərizəsi vermişdir. Rayon məhkəməsi ərizəçinin davranışının – qeyri-sabit yerişi, yersiz danışığı, şax dura bilməməsi və spirtli içki iynin – insan ləyaqətinə və ictimai əxlaqa xələl gətirməsini və beləliklə də, saxlanmasının əsaslı olduğunu bildirmişdir.

Hüquqi məsələlər**Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1-ci bəndi**

Demokratik cəmiyyətdə azadlıq hüququnun əhəmiyyəti baxımından, fərdin saxlanması kobud fiziki davranışları ilə əsaslandırıla bilməzdi. Bu, bəziləri tərəfindən təhqiredici və ya kobud qəbul edilə biləcək hər hansı bir qeyri-adi görünüş səbəbindən məcburi azadlıqdan məhrumetmə sisteminin tətbiq edilməsindən bir addım uzaq olardı. Bununla belə, daxili məhkəmələrin bununla bağlı mülahizələri izah edilməyəcək dərəcədə qeyri-müvafiq olsa da, ərizəçinin saxlanmasının başlıca səbəbinin ictimai yerdə narahatçılıq törədən və digərləri üçün təhlükəli olan təcavüzkar və kobud davranışının olması ilə bağlı Məhkəmə qarşısında yetərli sübut var idi. Həm dükan işçisinin yazılı bəyanatı, həm də rəsmi polis qeydləri ərizəçinin kobud sözlərdən istifadə etməsi və hədə-qorxu gəlməsi və polis işçiləri ilə dava etməyə cəhd göstərməsindən xəbər verir. Belə olan halda, polisin ərizəçini gecə boyunca ayılma mərkəzində saxlamaqdan başqa heç bir alternativ yolu yox idi və onlar bunu milli maddi və prosessual qaydalara tam müvafiq şəkildə etmişlər.

Nəhayət, ərizəçini tam ayıltıldıqdan və bütün inzibati qaydaların tətbiq edilməsindən dərhal sonra onu azad etməklə dövlət orqanları, bir tərəfdən, ictimai qaydanın qorunması və digərlərinin maraqları və digər tərəfdən, ərizəçinin azadlıq hüququ arasında ədalətli tarazlığı qorumuşlar.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır (üç səsə qarşı dörd səs).

Konvensiyanın 6-cı maddəsi

Ədalətli məhkəmə araşdırması hüququ

1. *Hər kəs onun mülki hüquq və vəzifələri müəyyən edilərkən və ya ona qarşı hər hansı cinayət ittihamı irəli sürülərkən, qanun əsasında yaradılmış müstəqil və qərəzsiz məhkəmə vasitəsilə, ağlabatan müddətdə işinin ədalətli və açıq araşdırılması hüququna malikdir. Məhkəmə qərarı açıq elan edilir, lakin demokratik cəmiyyətdə əxlaq, ictimai qayda və ya milli təhlükəsizlik mülahizələrinə görə, həmçinin yetkinlik yaşına çatmayanların maraqları və ya tərəflərin şəxsi həyatının müdafiəsi bunu tələb etdikdə, yaxud məhkəmənin fikrincə, aşkarlığın ədalət mühakiməsinin maraqlarını poza biləcəyi xüsusi hallar zamanı ciddi zərurət olduqda, mətbuat və ictimaiyyət bütün proses boyu və ya onun bir hissəsində məhkəmə iclasına buraxılmaya bilər.*

2. *Cinayət törətməkdə ittiham olunan hər kəs onun təqsiri qanun əsasında sübut edilənədək təqsirsiz hesab edilir.*

3. *Cinayət törətməkdə ittiham olunan hər kəs ən azı aşağıdakı hüquqlara malikdir:*

a) *ona qarşı irəli sürülmüş ittihamın xarakteri və əsasları haqqında onun başa düşdüyü dildə dərhal və ətraflı məlumatlandırılmaq;*

b) *öz müdafiəsini hazırlamaq üçün kifayət qədər vaxta və imkana malik olmaq;*

c) *şəxsən və ya özünün seçdiyi müdafiəçi vasitəsilə özünü müdafiə etmək və ya müdafiəçinin xidmətini ödəmək üçün vəsaiti kifayət etmədiyi zaman ədalət mühakiməsinin maraqları tələb etdikdə, belə müdafiədən pulsuz istifadə etmək;*

d) *onun əleyhinə ifadə vermiş şahidləri dindirmək və ya bu şahidlərin dindirilməsi hüququna malik olmaq və onun əleyhinə ifadə vermiş şahidlər üçün eyni olan şərtlərlə onun lehinə olan şahidlərin çağırılması və dindirilməsi hüququna malik olmaq;*

e) *məhkəmədə istifadə olunan dili başa düşmürsə və ya bu dildə danışa bilmirsə, tərcüməçinin pulsuz köməyindən istifadə etmək.*

Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndi (cinayət)**ƏDALƏTLİ MƏHKƏMƏ ARAŞDIRILMASI**

Jadc Birləşmiş Krallığa qarşı

iş üzrə 08.02.2011-ci il tarixli Qərar (IV Bölmə)

Judge v. United Kingdom (no. 35863/10)

İş andlıların ittiham qərarını əsaslandırmaq öhdəliyi daşımaması ilə bağlıdır. Şikayət qeyri-məqbul elan edilmişdir.

İşin halları

Ərizəçi andlılar tərəfindən çoxsaylı cinayət əməllərində təqsirli bilinmişdir. Şotlandiya qanunundakı ümumi təcrübəyə uyğun olaraq andlılar qərarı əsaslandırmamışlar. Avropa Məhkəməsinə şikayətində ərizəçi Konvensiyanın 6-cı maddəsinə zidd olaraq münsiflərin səbəb gətirməməsinin onu ədalətli məhkəmədən məhrum etdiyindən şikayət etmişdir.

Hüquqi məsələlər**Konvensiyanın 6-cı maddəsi**

Böyük Palatanın *Taxquet Belçikaya qarşı*¹ işində 6-cı maddənin pozuntusuna gətirib çıxaran əlamətlərdən heç biri Şotland sistemində mövcud deyildir. Əksinə, Şotlandiyada andlıların qərarı xüsusi şəkildə deyil, prokurorluq və müdafiə tərəfinin, həmçinin işə baxan hakim münsiflərə müraciətini də özündə ehtiva edən çərçivə daxilində verilirdi. Şotlandiya qanunu hakim və münsiflərin müvafiq rolları arasında aydın demarkasiya xəttini təmin edirdi: prosedurun ədalətli keçməsinə əmin olmaq və hazırkı işdə münsiflərə tətbiq edilən qanunu izah etmək hakimin vəzifəsi idi, münsiflərin vəzifəsi isə həmin rəhbərliyi qəbul və faktla bağlı bütün məsələləri həll etmək idi. Bundan başqa, münsiflər “fakt sahibləri” olsalar da, prokurorluğun istinad etdiyi dəlillərin ittiham qərarını əsaslandırmaq üçün yetərsiz olması ilə razı olduğu halda, məsuliyyətə cəlb etmək üçün əsasın olmadığı bəyanatını vermək hakimin vəzifəsi idi. Bunlar Böyük Palatanın *Taxquet* işində nəzərdən keçirdiyi prosessual təminatlar idi. Nəhayət, həmin işdə nəzərə alınan Belçika apellyasiya müddəaları ilə müqayisədə Məhkəmə, həmçinin Şotlandiya qanununa müvafiq olaraq mövcud apellyasiya hüquqlarının münsiflər tərəfindən hər hansı bir qanunsuz qərarı aradan qaldırmaq üçün yetərli olduğundan razı qalmışdır. Belə ki, Apellyasiya məhkəməsi geniş baxış səlahiyyətlərinə malik idi və ədalətin düzgün aparılmaması ilə nəticələnən, xüsusilə də məntiqi ardıcılığı olmayan və ya rasionallıqdan uzaq olan hər hansı bir qərarı ləğv edə bilərdi.

¹ *Taxquet Belçikaya qarşı* (BP), 16 noyabr 2010-cu il, no. 926/05, 135 sayılı İnformasiya Məlumatı.

Nəhayət, buna görə ərizəçinin hansı səbəbdən təqsirli olduğunu anlaya bilməsi üçün yetərli təminatlar mövcud idi və andlıların səbəb gətirməməsinin onun işini ədalətsizləşdirməsi ilə bağlı bəyanat verməsi üçün qanuni əsas yox idi.

Qərar

Şikayət qeyri-məqbul elan edilmişdir (açıq-aşkar əsassızdır).

Məhkəmə, həmçinin ərizəçinin Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 3 “d” yarımbəndi ilə birgə götürülmüş həmin maddənin 1-ci bəndinin və 13-cü maddənin pozuntusunu təsbit etmişdir.

Konvensiyanın 8-ci maddəsi

Şəxsi həyata və ailə həyatına hörmət hüququ

1. Hər kəs öz şəxsi və ailə həyatına, mənzilinə və yazışma sirrinə hörmət hüququna malikdir.

2. Milli təhlükəsizlik və ictimai asayiş, ölkənin iqtisadi rifah maraqları naminə, iğtişaş və ya cinayətlərin qarşısını almaq, sağlamlığı, yaxud mənaəviyyəti qorumaq və ya digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarını müdafiə etmək üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olan hallar istisna olmaqla, bu hüququn həyata keçirilməsinə dövlət hakimiyyəti orqanları tərəfindən müdaxiləyə yol verilmir.

ŞƏXSİ VƏ AİLƏ HƏYATI

Kurić və digərləri Sloveniyaya qarşı
iş üzrə 13.07.2010-cu il tarixli Qərar (III Bölmə)

Kurić and others v. Slovenia (no. 26828/06)

İş Sloveniyanın müstəqillik əldə etməsinin ardından müvəqqəti sakinlər reyestrindən “silinən” şəxslərin yaşayışının tənzimlənməməsi ilə bağlıdır. İş baxılması üçün Böyük Palataya göndərilmişdir.

Ərizəçilər öncədən keçmiş Yuqoslaviya və onun tərkibinə daxil olan (Sloveniya deyil) ölkələrdən birinin vətəndaşları olmuşlar. Onlar Sloveniyada daimi yaşamaq icazəsi almışlar, lakin müstəqillikdən sonra vətəndaşlığı istəməmiş və ya ala bilməmişlər. 1992-ci il fevralın 26-da yeni qüvvəyə minmiş Əcnəbilər haqqında Qanuna müvafiq olaraq ərizəçilərin adları Müvəqqəti rezidentlər reyestrindən silinmiş və onlar daimi yaşayış icazəsinə malik olmayan əcnəbilərə çevrilmişlər. Təxminən daha 18.000 nəfər eyni vəziyyətdə idi. Ərizəçilərin söylədiklərinə əsasən, onların heç biri həmin qərar

barədə məlumatlandırılmamış və yalnız şəxsi sənədlərini təzələmək vaxtı gələndə bu haqda xəbər tutmuşlar. Adlarının reyestrdən silinməsi ciddi və davamedici neqativ nəticələrə malik idi: bəzi ərizəçilər vətəndaşlıqsız qalmış, digərləri mənzillərindən köçürülmüş, çalışa və ya səyahət edə bilməmiş, bütün şəxsi mülklərini itirmiş və illərlə sığınacaqlarda və parklarda yaşamışlar. Bəziləri isə tutulmuş və Sloveniyadan xaric edilmişlər. Konstitusiya Məhkəməsi 1993 və 2003-cü il tarixli qərarlarında qanunvericiliyin bəzi müddəalarını Konstitusiyaya zidd elan etmişdir. Belə ki, onlar “silinmişlərə” retroaktiv yaşamaq icazəsi vermək və ya deportasiya edilənlərin vəziyyətini tənzimləməkdə aciz qalmışdır.

2010-cu il 13 iyul tarixli qərarı ilə Məhkəmə Palatası yekdilliklə 8-ci maddənin pozuntusu qərarına gəlmişdir. O, ərizəçilərin adlarının daimi rezidentlər reyestrindən silinməsindən öncə Sloveniyada şəxsi və əksər hallarda ailə həyatı qurduqlarına diqqət yetirmişdir. Dövlət orqanlarının onların vəziyyətini tənzimləməkdən imtina etməsi Konstitusiya Məhkəməsinin qərarları ilə birgə onların şəxsi və/və ya ailə həyatına müdaxilə etmiş, həmin müdaxilə qeyri-qanuni olmuş və qanunverici və inzibati orqanların hüquqi qərarlara riayət etməməsi ilə on beş il müddətində davam etmişdir. Palata, həmçinin 13-cü maddənin pozuntusunu aşkarlamış və 46-cı maddəyə uyğun olaraq Dövlətin müvafiq qanunvericiliyi işə salması və retroaktiv yaşamaq icazələri verməklə, fərdi ərizəçilərin vəziyyətini tənzimləməsinin zəruriliyini qeyd etmişdir.

2011-ci il fevralın 21-də iş Hökumətin tələbi ilə Böyük Palataya göndərilmişdir.

(daha ətraflı məlumat üçün baxın, 132 sayılı İnformasiya Məlumatına).

Konvensiyanın 9-cu maddəsi

Fikir, vicdan və din azadlığı

1. *Hər kəsin fikir, vicdan və din azadlığı hüququ vardır; bu hüquqa öz dinini və ya əqidəsini dəyişmək azadlığı, öz dininə və ya əqidəsinə həm təkbaşına, həm də başqaları ilə birlikdə etiqad etmək və açıq, yaxud şəxsi qaydada ibadəti, təlimləri, dini və mərasim ayinlərini yerinə yetirmək azadlığı daxildir.*

2. *Öz dininə və baxışlarına etiqad etmək azadlığı yalnız ictimai asayiş maraqları naminə, ictimai qaydanı, sağlamlığı, yaxud məənəviyyəti qorumaq və ya digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarını müdafiə etmək üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olan məhdudiyyətlərə məruz qala bilər.*

DİN VƏ YA İNANCINI NÜMAYİŞ ETDİRMƏ

Wasmuth Almaniya qarşı iş üzrə 17.02.2011-ci il tarixli Qərar (V Bölmə)

Vasmuz v. Germany (no. 12884/03)

İş vergi kartları üzərində vergi tutmaq hüququ olan Kilsə və ya dini cəmiyyət üzvlüyünün qeyd edilməsi tələbi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

İşin halları

Almaniyada vergi ödəyiciləri dini vergini özündə ehtiva edən gəlir vergisi kartlarına sahibdirlər və həmin vergi işəgötürənlər tərəfindən tutulur və büdcəyə ödənilir. Ərizəçinin vergi kartı üzərində həmin hissə “—” şəklində qeyd edilmiş və onun dini vergini tutmaq hüququ olan Kilsə və ya dini cəmiyyətə mənsub olmadığını, bununla da işəgötürənini həmin vergini tutması zərurətinin olmadığını bildirir. Həmin hissənin dini etiqadını bəyan etməmək hüququna xələl gətirdiyini iddia edərək, ərizəçi uğursuzluqla inzibati orqanlardan dini mənsubiyyətlə bağlı özündə heç bir göstəricini ehtiva etməyən vergi kartı vermələrini istəmişdir. Onun tələbi təmin edilməmiş və konstitusiya şikayəti də rədd edilmişdir.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 9-cu maddəsi

Məhkəmə din və ya etiqadını nümayiş etdirmək azadlığının, eləcə də neqativ aspektə malik olduğunu, yəni fərdin bu növ etiqadının olub-olmadığı anlaşılaq tərzdə hərəkət etmək öhdəliyinin olmaması hüququnu ehtiva etdiyini xatırladır. Ərizəçinin üzərinə vergi kartı üzərində mübahisəli hissəni doldurmaq öhdəliyinin qoyulması onun dini etiqadını nümayiş etdirməmək hüququna müdaxilə etmişdir. Bununla belə, həmin müdaxilə alman hüququnda qanuni əsasla malikdir və Kilsə və ya dini cəmiyyətlərin vergi tutmaq hüquqlarının qorunması kimi qanuni məqsədi güdür.

Müdaxilənin mütənasibliyinə gəldikdə, vergi kartı üzərindəki mübahisəli hissə məhdud əhəmiyyətə malik idi: o, sadəcə ərizəçinin dini vergini tutmaq hüququ olan altı Kilsə və ya dini cəmiyyətlərdən heç birinə mənsub olmadığı faktından xəbər verir və onun dini ibadəti və ya fəlsəfəsi ilə bağlı heç bir nəticə çıxarılmasına icazə vermir. Dövlət orqanları, eləcə də ona üzv olmamasının səbəblərini bildirməsini tələb etməmiş, nə də onun dini və ya fəlsəfi meylliliyini yoxlamışlar. Bundan başqa, vergi kartının işəgötürən və ya maliyyə orqanları ilə münasibətlər xaricində ictimai çərçivədə istifadə edilmək kimi təyinatı yox idi. Bu səbəbdən, hazırkı işin hallarında ərizəçinin həmin hissəni doldurması ilə bağlı daşdığı öhdəlik qeyri-mütənasib müdaxilə deyildir. Bununla belə, Məhkəmə maraqlı şəxsin dini etiqadını bəyan etməmək hüququna müdaxilənin daha böyük nəticələrə malik ola və ortaya qoyulan maraqların onun fərqli rəy qəbul etməsinə səbəb ola biləcəyi vəziyyətlərin də mümkünlüyünü istisna etmir. Ərizəçi dini verginin tutulması sistemində iştirak etməklə, dini institutlara dolayı dəstək göstərmək

məcburiyyətində qalmasından şikayət etsə də, sözügedən məlumatı verməkdən ibarət olan iştirak cüzi idi və yanlışlıqla dini verginin tutulmasına cəlb edilməsinin əngəllənməsi məqsədi daşıyırdı.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır (iki səsə qarşı beş səs).

Məhkəmə, həmçinin 8-ci maddənin pozulmadığını bildirmişdir.

(baxın, həmçinin *Sinan Işık Türkiyəyə qarşı*, no. 21924/05, 02 fevral 2010-cu il, 127 sayılı İnformasiya Məlumatı və *Qrzalak Polşaya qarşı*, no. 7710/02, 15 iyun 2010-cu il, 131 sayılı İnformasiya Məlumatı).

Konvensiyanın 14-cü maddəsi

Ayrı-seçkiliyin qadağan olunması

Bu Konvensiyada təsbit olunmuş hüquq və azadlıqlardan istifadə cins, irq, dərinin rəngi, dil, din, siyasi və ya digər baxışlar, milli və ya sosial mənşə, milli azlıqlara mənsubiyyət, əmlak vəziyyəti, doğum və ya digər hər hansı əlamətlərinə görə ayrı-seçkilik olmadan təmin olunmalıdır.

AYRI-SEÇKİLİK (Konvensiyanın 8-ci maddəsi)

Konstantin Markin Rusiyaya qarşı (I Bölmə)

Konstantin Markin v. Russia (no. 30078/06)

İş valideyn məzuniyyəti ilə bağlı hərbcilər arasında cinsi ayrı-seçkiliyin qoyulması ilə bağlıdır. İş baxılması üçün Böyük Palataya göndərilmişdir.

Rusiya qanunlarına müvafiq olaraq mülki ata və analar azyaşlı uşaqlarının qayğısına qalmaq üçün üç illik valideyn məzuniyyətinə və həmin müddətə görə aylıq müavinət hüququna malikdirlər. Qanun qadın hərbcilərə də aid edilir, lakin kişi hərbcilərə münasibətdə heç bir müddəa nəzərdə tutulmamışdır. Boşanmış hərbcə və üç uşaq atası olan ərizəçi daxili hüquqla iddiası üçün heç bir zəmin olmadığından valideyn məzuniyyəti ala bilməmişdir. Konstitusiya Məhkəməsi kişi hərbcilərin valideyn məzuniyyətindən məhrum edilməsinin hərbcilərin xüsusi hüquqi statusu və çoxsaylı hərbcə kütləsinin vəzifəsini yerinə yetirməkdən uzaq düşməsinin əngəllənməsi zərurətinə əsaslandığını bildirmişdir. Qadın hərbcilərin valideyn məzuniyyəti götürməsi hüququ müstəsna əsaslara malik idi və qadınların orduda məhdud sayda iştirakı və qadının analıqla bağlı xüsusi rolu diqqətə alınmışdır.

Məhkəmə Palatası 2010-cu il 13 iyul tarixli qərarı ilə, bir səsə qarşı altı səsle, 8-ci maddə ilə birləşən 14-cü maddənin pozulduğunu bildirmişdir. Məhkəmə Konstitusiya Məhkəməsinin kişi və qadın hərbi qulluqçularına fərqli yanaşma tərzinin qadınların uşaqların böyüdülməsində xüsusi rol daşdığı arqumentindən razı qalmamışdır. Cəmiyyət kişi və qadınlar arasında uşaqların böyüdülməsi məsuliyyətində daha bərabər hüquqlara tərəf irəliləmiş, bu, üzv Dövlətlərin əksər çoxluğunun qanunvericiliyinin valideyn məzuniyyətinin həm ana, həm də ata tərəfindən götürülə bilməsini təmin etməsi faktı ilə də sübuta yetirilmişdir. Məhkəmə nə də hərbi statusu ilə bağlı heç bir sübut olmadan kişi hərbiçilərə valideyn məzuniyyətinin verilməsinin silahlı qüvvələrin mübarizə gücünə və əməliyyat effektivliyinə mənfi təsir göstərməsini qəbul etmişdir. Nəhayət, Konstitusiya Məhkəməsi tərəfindən gətirilən səbəblər hərbiçilərin üzərinə daha sərt məhdudiyyətlərin qoyulması üçün yetərsiz əsaslar vermişdir. Yanaşma tərzini müxtəlifliyi əqləbatan və obyektiv şəkildə əsaslandırılmamış və cinsi zəmində ayrı-seçkiliklə nəticələnmişdir. Məhkəmə bundan əlavə 46-cı maddəyə müvafiq olaraq cavabdeh Dövlətin valideyn məzuniyyəti hüquqları ilə bağlı kişi hərbiçilərin məruz qaldığı ayrı-seçkiliyə son qoyması məqsədilə qanunvericiliyinə düzəliş edilməsinin zəruriliyini bildirmişdir.

2011-ci il fevralın 21-də iş Hökumətin müraciəti ilə baxılması üçün Böyük Palataya göndərilmişdir.

(daha ətraflı məlumat üçün baxın, 134 sayılı İnformasiya Məlumatı).

AYRI-SEÇKİLİK (1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi)

Andrle Çexiya Respublikasına qarşı
iş üzrə 17.02.2011-ci il tarixli Qərar (V Bölmə)
Andrle v. Czech Republic (no. 6268/08)

İş uşaq böyütmüş olan qadınlar və kişilər üçün müxtəlif pensiya yaşlarının təsbit edilməsi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

İşin halları

Boşanmasının ardından ərizəçi iki körpə uşağının himayəsini almışdır. 2003-cü ildə o, 57 yaşında pensiyaya çıxmaq qərarına gəlmiş, lakin müraciəti həmin vaxt kişilər üçün pensiya yaşının 60 olması ilə bağlı pensiya yaşına çatmaması səbəbindən rədd edilmişdir. Qadınlar üçün yaş senzi 57 və ya neçə uşaq böyütmələrindən asılı olaraq daha az idi (Dövlət pensiya təminatı haqqında Qanun). Ərizəçi iki uşaq böyütməsi faktının pensiya yaşının hesablanmasında nəzərə alınmasının zəruriliyi iddiası ilə şikayət vermiş, lakin Konstitusiya Məhkəməsi müxtəlif icraatlarda qanunvericiliyin Konstitusiyaya zidd olmadığı qərarı ilə onun şikayət ərizəsini təmin etməmişdir.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 14-cü maddəsi ilə birgə 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi

Ərizəçi qadınlardan fərqli olaraq uşaq böyütmüş kişilər üçün pensiya yaşının aşağı endirilməməsindən şikayət etmişdir. O, ümumilikdə kişi və qadınlar arasında pensiya yaşı fərqi mübahisələndirməmişdir. Məhkəmə həmin tədbirin keçmiş Çexoslovakiyanın qadınların bütün gün işləmək təzyiqi altında olarkən uşaqların böyüdülməsi və ev işlərinə cavabdeh olduğu xüsusi tarixi şəraitindən irəli gələn faktiki bərabərsizliklərinin və çətinliklərinin kompensasiya edilməsi kimi qanuni məqsəd güddüyünü qəbul etmişdir. Belə olan halda, daxili orqanlar kişilərə qarşı ədalətsizliyin hansı məqamda müsbət əməllə qadınların əlverişsiz mövqeyinin islah edilməsi ehtiyacına üstün gəldiyini müəyyənləşdirmək üçün daha yaxşı mövqeyə malik idilər. Çexiya Hökuməti 2010-cu ildə qanunverici dəyişikliklərlə pensiya yaşının bərabərləşdirilməsi istiqamətində ilk addımları atmış və bu, biruşaqlı qadınlar üçün pensiya yaşının endirilməsi hüququnu ləğv etmiş və uşaqların sayından asılı olmayaraq pensiya yaşının ümumilikdə qaldırılması istiqamətində islahatları davam etdirmişdir. Demokratik dəyişikliklərin tədricən dəyişkən xarakteri və cinslərin rolu ilə bağlı fikirlərin dəyişməsi və bütün pensiya islahatlarının geniş kontekstə sığışdırılması çətinlikləri nəzərə alınaraq, dövlət daha sürətli şəkildə tam dəyişiklikdənsə, pensiya sisteminin tədricən dəyişdirilməsi üçün tənqid edilə bilməzdi.

Ərizəçinin işi valideyn məzuniyyəti ilə bağlı *Konstantin Markin Rusiyaya qarşı* işindən fərqləndirilməli idi (no. 30078/06, 07 oktyabr 2010-cu il, 134 sayılı İnformasiya Məlumatı). Valideyn məzuniyyəti qısa müddətli tədbir idi və pensiyadan fərqli olaraq, cəmiyyət üzvlərinin bütöv həyatına təsir göstərmirdi. Cinslər arasında müxtəlif yanaşma fərqlərinin aradan qaldırılması məqsədilə valideyn məzuniyyəti sistemində edilən dəyişikliklər dövlətin milli iqtisadi və sosial strategiyasının tərkib hissəsi olan pensiya sistemi dəyişikliklərindən fərqli olaraq, ciddi maliyyə şaxələnmələrinə səbəb olmamış və ya uzun müddətli planlaşdırmaya dəyişiklik etməmişdir. Qadının böyütdüyü uşaq sayından asılı olaraq pensiya yaşındakı fərqlərin əsas məqsədi cinslər qarşısında faktiki bərabərsizlikləri kompensasiya etmək məqsədi daşıyırdı. İşin spesifik hallarında həmin yanaşma sosial və iqtisadi dəyişikliklərin qadınlara qarşı xüsusi yanaşma tərzinin aradan qaldırması anına qədər ağlabatan və obyektiv əsaslara malik hesab ediləcəkdə. Haqqında bəhs edilən bərabərsizlikləri aradan qaldırmaq üçün görülən tədbirlərin zamanlaması və ölçüsü açıq-aşkar yersiz deyildir və beləliklə, həmin sahədə dövlətlərə tanınan geniş mülahizə sərbəstliyini aşmamışdır.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır (yekdilliklə).

Konvensiyanın 35-ci maddəsi**Qəbul edilmə şərtləri**

1. Məhkəmə yalnız beynəlxalq hüququn hamılıqla qəbul edilmiş normalarına müvafiq olaraq bütün daxili hüquqi müdafiə vasitələri tükəndikdən sonra işi baxılmağa qəbul edə və iş üzrə son qərarın çıxarıldığı tarixdən altı ay keçənədək işə baxa bilər.

2. Məhkəmə 34-cü maddənin müddəalarına müvafiq olaraq verilmiş aşağıdakı fərdi şikayətlərə baxmır:

a) anonim olan; və ya

b) mahiyyətə Məhkəmənin artıq baxdığı məsələ ilə eyni olan, yaxud beynəlxalq araşdırmanın və ya tənzimləmənin digər prosedurunun predmeti olan və işə aid yeni faktları əks etdirməyən.

3. Məhkəmə 34-cü maddəyə əsasən təqdim edilmiş istənilən fərdi şikayəti qəbul edilməz elan edir, əgər hesab edirsə ki:

a. şikayət Konvensiyanın və ya ona dair Protokolların müddəalarına uyğun deyil, açıq-aşkar əsassızdır və ya fərdi müraciət hüququndan sui-istifadədir; və ya

b. Konvensiya və ya ona dair Protokollarda göstərilmiş insan hüquqlarına hörmətin şikayətə mahiyyəti üzrə baxılmasını tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, ərizəçi böyük zərərə məruz qalmayıbsa; lakin yerli məhkəmə tərəfindən lazımınca araşdırılmayan heç bir iş bu əsasla rədd edilə bilməz.

4. Məhkəmə bu maddəyə müvafiq olaraq qəbul olunmayan hesab etdiyi istənilən şikayəti rədd edir. O bunu icraatın istənilən mərhələsində edə bilər.

Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 2 “b” yarımbəndi**MAHİYYƏTCƏ EYNİ ŞİKAYƏT**

Karoussiotis Portuqaliyaya qarşı

iş üzrə 01.02.2011-ci il tarixli Qərar (II Bölmə)

Karoussiotis v. Portugal (no. 23205/08)

İş məsələnin Avropa Komissiyasının icraatında olarkən Məhkəməyə şikayətin verilməsi ilə bağlıdır. Şikayət məqbul elan edilmişdir.

İşin halları

İş qanunsuz olaraq Almaniyadan Portuqaliyaya aparılan uşağın qaytarılması və himayəyə verilməsi prosesi ilə bağlıdır. 2005-ci ilin mart ayında alman vətəndaşı olan ərizəçi Haaqa Konvensiyası əsasında uşağın geri qaytarılmasına nail olmaq üçün alman dövlət orqanlarından yardım istəmişdir. 2009-cu ildə Portuqaliya Apellyasiya Məhkəməsi uşağın

Portuqaliyada saxlanmasının qeyri-qanuni olduğunu bildirmiş, lakin 2201/2003 sayılı Avropa Reqlamenti (nikah və valideyn məsuliyyəti məsələləri üzrə səlahiyyət, qərarların tanınması və icrası ilə bağlı) baxımından uşağın Portuqaliyada saxlanmasının onun maraqlarına uyğun olduğunu hesab etmişdir. 2005-ci ilin martında uşağın himayəsi ilə bağlı açılan iş hələ də portuqal yurisdiksiyaları qarşısında icraatdadır. 2008-ci ilin apreliyində ərizəçi portuqal yurisdiksiyası qarşısında icraatın uzun müddət davam etməsi səbəbindən Portuqaliya tərəfindən 2201/2003 sayılı Avropa Reqlamentinin pozulması ilə əlaqədar “hüquq pozuntusu üzrə icraat” ilə bağlı Avropa Komissiyasına müraciət etmişdir. Həmin icraat da hələ davam edir.

Hüquqi məsələlər

Şikayətin məqbuliyyəti

Avropa Komissiyası qarşısında oxşar icraatın mövcudluğu

Ərizəçi tərəfindən Məhkəmə və Avropa Komissiyası qarşısında qaldırılan işin halları və şikayətlərin oxşarlığı mübahisəolunmazdır.

Bununla belə, sonuncu qurum qarşısında icraatın prosessual baxımdan və mümkün təsirlər üzrə Konvensiyanın 34-cü maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş fərdi şikayətə bənzədilməsi məsələsi araşdırılmalıdır. Hər bir şəxs üzv Dövlət tərəfindən onun İttifaq hüququ müddəasına və ya prinsipinə zidd olduğunu hesab etdiyi tədbir və ya təcrübəni ifşa etmək məqsədilə Avropa Komissiyasına şikayət ərizəsi verməklə, üzv Dövləti şübhə altına ala bilər. Şikayət üzv Dövlət tərəfindən İttifaq hüququnun pozulmasını ifşa edirsə, məqbul hesab edilir. Avropa İttifaqı Ədalət Məhkəməsinin sabit yurisprudensiyasına müvafiq olaraq Avropa Komissiyası hüquq pozuntusu üzrə icraatın qaldırılması və Ədalət Məhkəməsinə müraciət edilməsi üzrə şəxsi qərarlarına bağlı olan səlahiyyətlərə malikdir. Həmin “hüquq pozuntusu üzrə icraat” və ya “ilkin icraat” yalnız üzv Dövlətin İttifaq hüququna könüllü şəkildə tabe olması məqsədi daşıyır.

Pozuntu ilə bağlı şikayətə gəldikdə, Ədalət Məhkəməsi pozuntu qərarı çıxararsa, o, işlə bağlı üzv Dövləti İttifaq hüququna tabe etdirmək üçün Komissiya tərəfindən qeyd edilən məbləğ həddində cərimə və ya müəyyən məbləğin ödənilməsinə məcbur edə bilər. Beləliklə, həmin qərar şikayətçinin hüquqları üzərində təsirlərə malik deyildir. Belə ki, fərdi vəziyyəti tənzimləmək məqsədi daşımır. Fərdi təminatla bağlı şikayətçi milli yurisdiksiyalara müraciət etməlidir. Bu səbəbdən, sonuncu hərəkətə keçmək marağının mövcudluğunu və ifşa etdiyi pozuntu ilə prinsipə və birbaşa əlaqəsinin olduğunu sübut etməli deyildir. Yuxarıda qeyd edilənlər baxımından, həmin prosedur nə prosessual, nə də mümkün təsirlər baxımından 34-cü maddənin fərdi şikayətinə bənzədilə bilməz. Beləliklə, Avropa Komissiyası hazırkı işdə olduğu kimi ayrı bir fərd tərəfindən verilən şikayət üzrə qərar çıxararsa, o, Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 2 “b” yarımbəndinə uyğun olaraq “beynəlxalq istintaq instansiyası və ya nizamnamə” rolunu oynayır.

Qərar

İlkin etiraz rədd edilmişdir (yekdilliklə).

Məhkəmə, həmçinin Hökumətin daxili vasitələrin tükənməməsi ilə bağlı ilkin etirazını da işin mahiyyəti ilə birləşdirmiş və rədd etmişdir; o, eləcə də 8-ci maddənin pozulmadığı qərarına gəlmişdir.

Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3-cü bəndi

ƏHƏMİYYƏTLİ ZƏRƏRİN OLMAMASI

Holub Çexiya Respublikasına qarşı
iş üzrə 14.12.2010-cu il tarixli Qərardad (V Bölmə)
Holub v. Czech Republic (no. 24880/05)

Bratři Zátkové, a.s. Çexiya Respublikasına qarşı
iş üzrə 08.02.2011-ci il tarixli Qərardad (V Bölmə)
Bratři Zátkové, a.s. v. Czech Republic (no. 20862/06)

İş konstitusiya şikayətləri ilə bağlı mülki məhkəmələrin müşahidələrinin ərizəçilərə çatdırılmaması ilə bağlıdır. Şikayət qeyri-məqbul elan edilmişdir.

İşin halları

Bu iki işdə ərizəçilər çəkişmə prinsipinə uyğun olaraq konstitusiya icraatı üzrə cavabverən tərəf olan mülki məhkəmələrin etirazlarını onlara təqdim etmədən Konstitusiya Məhkəməsi tərəfindən qərarın çıxarılmasından şikayət edirlər.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3-cü bəndi

Hazırkı şikayət ərizəçilər tərəfindən digər işlərdə, xüsusilə də *Milatová və digərləri Çexiya Respublikasına qarşı* işdə² qaldırılan şikayətə oxşayır. Həmin işlərdə Məhkəmə Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinin pozulduğunu bildirmişdir. Bununla belə, hazırkı işdə 14 sayılı Protokolun qüvvəyə minməsindən bəri Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3 “b” yarım-bəndində bəyan edilən məqbuliyyət meyarları baxımından “əhəmiyyətli zərərin” mövcudluğu və qeyd və etirazların bildirilməməsi məsələsinin araşdırılması məqsədəuyğundur.

² *Milatová və digərləri Çexiya Respublikasına qarşı*, no. 61811/00, 21 iyun 2005-ci il, 76 sayılı İnformasiya Məlumatı.

a) “Əhəmiyyətli zərər”

Konstitusiya Məhkəməsinə etirazlarında haqqında bəhs edilən məhkəmələr çıxardıqları qərarlara münasibətdə heç bir əlavə əsaslandırma təqdim etməmişlər. Beləliklə, ərizəçilər elementlərdən xəbərdar idilər. Bundan başqa, Konstitusiya Məhkəməsinin öz qərarında həmin dəlillərə əsaslanmış olduğunu demək olmaz və ərizəçilər bu dəlillərin onlara bildiriləcəyi təqdirdə hansı vasitələri işə salacaqlarını bildirməmişlər. Belə olan halda, Konstitusiya Məhkəməsi qarşısında prosesdə adekvat şəkildə iştirak etmək hüquqlarının icrasında “əhəmiyyətli zərərə” məruz qalmamışlar. Nəhayət, *Holub* işində Məhkəmə “zərərin” mülki işdə ortaya qoyulan məbləğ deyil, qeyd edilən son məsələ ilə əlaqəli olduğunu bildirmişdir.

b) İşlərə mahiyyəti üzrə baxılması

Milatová və digərləri işində Məhkəmənin çıxardığı qərardan sonra Konstitusiya Məhkəməsi öz təcrübəsini yenidən nəzərdən keçirmişdir. Beləliklə, məlumat verən hakimlərə tərəflərin qeydlərini, hətta şübhələr olsa belə, özündə yeni elementlər, iddialar və ya arqumentlər ehtiva edirsə, cavab vermək üçün müddət verməklə ərizəçilərə bildirməsi məsləhət görülmüşdür. Bundan başqa, Nazirlər Komitəsi Çexiya Respublikasının *Milatová və digərləri* işi³ ilə bağlı qərarın icra edilməsi üçün zəruri tədbirləri yerinə yetirdiyini hesab etmişdir. Beləliklə, hazırkı iş Konvensiyanın tətbiqi və ya şərhilə və ya milli hüquqla bağlı məsələlərlə əlaqədar ciddi problemlər doğurmur. İnsan hüquqlarına hörmət ərizəçilərin şikayətlərinə baxılmasının davam etdirilməsini tələb etmir.

c) İşə milli məhkəmə tərəfindən lazımınca baxılması

Ərizəçilərin işi birinci instansiya və apellyasiya qaydasında mahiyyəti üzrə baxılmışdır. Beləliklə, maraqlı şəxslər ən azı iki məhkəmənin müdafiəsinə iddia edə bilərdilər. İşlərinə son instansiyada baxılmasından sonra həmin instansiyada qərar verən yurisdiksiyaların icraatı aparması ilə bağlı müəyyən şikayətlərə baxılmasını tələb etməsi mümkünsüzlüyü məqbuliyyət üzrə yeni meyarın tətbiqinə maneə törətmir. Əks təqdirdə, Məhkəmə əhəmiyyətsiz olsa da, son instansiyada qərar çıxaran milli yurisdiksiyaya aid edilən pozuntu ilə bağlı şikayəti rədd edə bilməzdi. Belə ki, bu, mahiyyəti üzrə baxılmasını tələb etməyən işlərə tez baxılmasına icazə verən yeni məqbuliyyət meyarına zidd olardı. Məhkəmə hesab edir ki, çex məhkəmələri tərəfindən ərizəçilərin işinə lazımınca baxılmışdır. Bu baxımdan o, işə lazımınca baxılması ifadəsinin prosedurun bərabərliyi tələbi qədər sərt şərh edilməməsinin zəruriliyini qeyd edir (Konvensiyanın 6-cı maddəsi).

³ 2006-cı il dekabrın 20-də Nazirlər Komitəsi tərəfindən qəbul edilən ResDH (2006) 71 sayılı Qətnamə.

Qərar

Şikayət qeyri-məqbul elan edilmişdir (əhəmiyyətli zərərin olmaması).

Konvensiyanın 46-cı maddəsi
Qərarların məcburi qüvvəsi və icrası

1. Razılığa gələn Yüksək Tərəflər tərəf olduqları istənilən məhkəmə prosesində Məhkəmənin verdiyi qəti qərarı yerinə yetirmək öhdəliyi götürürlər.

2. Məhkəmənin qəti qərarı icrasına nəzarət edilmək üçün Nazirlər Komitəsinə göndərilir.

3. Əgər Nazirlər Komitəsi hesab edərsə ki, qəti qərarın yerinə yetirilməsinə nəzarətə qərarın şərhilə bağlı ortaya çıxan problemlər maneə yaradır, o zaman o, şərhilə bağlı ortaya çıxan məsələni həll etmək üçün işi Məhkəməyə göndərə bilər. Qərarın göndərilməsi üçün Komitədə iştirak etmək hüququ olan nümayəndələrin üçdə iki səs çoxluğu tələb olunur.

4. Əgər Nazirlər Komitəsi hesab edərsə ki, Razılığa gələn Yüksək Tərəf özünün tərəf olduğu məhkəmə prosesinin qəti qərarını yerinə yetirməkdən boyun qaçırır, o zaman o, həmin Tərəfə rəsmi xəbərdarlıq göndərdikdən sonra və Komitədə iştirak etmək hüququ olan nümayəndələrin üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul edilmiş qərarla 1-ci bəndə əsasən həmin Tərəfin üzərinə götürdüyü öhdəliyi yerinə yetirib-yetirməməsi məsələsini aydınlaşdırmaq üçün işi Məhkəməyə göndərə bilər.

5. Əgər Məhkəmə 1-ci bəndin pozulduğunu aşkar edərsə, onda müəyyən ölçülərin götürülməsi üçün işi Nazirlər Komitəsinə göndərir. Əgər Məhkəmə 1-ci bəndin pozulmadığını aşkar edərsə, onda iş üzrə təhqiqatın başa çatdırılması üçün onu Nazirlər Komitəsinə göndərir.

QƏRARLARIN İCRASI**ÜMUMİ TƏDBİRLƏR**

Xarçenko Ukraynaya qarşı iş üzrə 10.02.2011-ci il tarixli Qərar (V Bölmə)

Kharchenko v. Ukraine (no. 40107/02)

İş cavabdeh Dövlətin ibtidai istintaqla bağlı struktur problemlərini aradan qaldırmaq üçün tədbirlər görməsi öhdəliyi ilə bağlıdır.

İşin halları

Ərizəçi şirkətin vəsaitlərini mənimsəməkdə şübhəli bilinmişdir. O, icraatdan gizlənməmək vədi verdikdən sonra azad edilməsindən öncə iki illik müddət ərzində həbs müəssisəsində saxlanmışdır. Sübut yetərsizliyi səbəbindən icraat dayandırılmışdır. Avropa Məhkəməsinə şikayətində ərizəçi

qanunsuz və uzun müddətli həbsindən və prosedurların qeyri-adekvatlığından *inter alia* şikayət etmişdir (Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1, 3 və 4-cü bəndləri).

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 46-cı maddəsi

Məhkəmə Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1, 3 və 4-cü bəndlərinin pozuntusunu təsbit etmişdir (eləcə də, həbs şəraiti ilə bağlı 3-cü maddənin pozuntusu). 5-ci maddənin pozuntusu Ukraynaya qarşı işlərdə müntəzəm xarakter almışdır və Ukraynanın Konvensiyanın 46-cı maddəsindən irəli gələn öhdəliyini yerinə yetirməsi üçün hansı tədbirlərin görülməsinin zəruriliyi məsələsini qaldırırdı. Qanunverici düzəlişlərlə iki məsələnin həll edilmiş olmasına baxmayaraq (həbs qərarının verilməsi və müddətinin uzadılması ilə bağlı prokurorun səlahiyyəti dəyişdirilmiş və işin öyrənilməsinə sərf edilən vaxt hazırda həbsin davam etmə müddətinə daxil edilmişdir), digərləri qalırdı. Bu səbəbdən, istintaqın bitməsi və mühakimənin başlanması arasında həbs heç bir məhkəmə qərarına əsaslanmırdı, halbuki mühakimə zamanı edilən məhkəmə qərarları həbsin davamı üçün heç bir zaman müddəti müəyyən etmirdi (Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1 “c” bəndi); davamedici həbsin hələ də əsaslı olmasını araşdırmaq yerinə, daxili məhkəmələr bəzən uzunmüddətli olan həbslər ərzində eyni zəminlərə əsaslanırdılar (Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 3-cü bəndi); nəhayət, daxili məhkəmələr tərəfindən həbsin qanuniliyinə baxılması üçün istifadə edilən prosedur aydın deyildir, yorucu idi və özbaşınalıqdan müdafiəni təmin etmirdi (Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 4-cü bəndi). Bu problemlərin struktur təbiəti baxımından Ukrayna qanunvericiliyi və inzibati təcrübəsində xüsusi islahatlara ehtiyac var idi. Məhkəmə məsələlərin həll edilməsinin ən uyğun variantının müəyyənləşdirilməsini Nazirlər Komitəsinin nəzarəti altında Dövlətin öhdəliyinə buraxmış və Hökumətdən qərarın qəti qüvvəyə minməsindən altı aylıq müddət ərzində islahat strategiyasını təqdim etməsini tələb etmişdir.

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, ərizəçiyə mənəvi zərərə görə 20.000 avro kompensasiya təyin edilsin.

4 sayılı Protokolun 2-ci maddəsi***Hərəkət etmək azadlığı***

1. Qanuni əsaslarla hər hansı dövlətin ərazisində olan hər kəsin həmin ərazidə sərbəst hərəkət etmək və özünə yaşayış yeri seçmək hüququ vardır.

2. Hər kəs öz ölkəsi də daxil olmaqla hər hansı ölkəni tərk etməkdə azaddır.

3. Bu hüquqların həyata keçirilməsinə milli təhlükəsizlik və ictimai asayiş maraqları naminə, ictimai qaydanı qorumaq, cinayətlərin qarşısını almaq, sağlamlığın və mənəviyyatın qorunması və ya digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olanlardan başqa heç bir məhdudiyyət qoyula bilməz.

4. Birinci bənddə təsbit edilmiş hüquqlar müəyyən ərazilərdə qanuna müvafiq olaraq tətbiq edilən və demokratik cəmiyyətdə ictimai maraqlarla əsaslandırılan məhdudiyyətlərə məruz qala bilər.

4 sayılı Protokolun 2-ci maddəsinin 1-ci bəndi**AZAD HƏRƏKƏT ETMƏK HÜQUQU**

Nalbantski Bolqarıstana qarşı iş üzrə 10.02.2011-ci il tarixli Qərar (V Bölmə)

Nalbantski v. Bulgary (no. 30943/04)

İş cinayət ittihamı ilə əlaqədar ölkəni tərk etmək qadağası ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

2000-ci ildə Bolqarıstan dövlət orqanları icraat davam etdiyindən ərizəçiyə ölkəni tərk etməyi qadağan və beynəlxalq pasportunun təhvil verilməsini tələb etmişlər. 2003-cü ildə o, oğurluqda təqsirli bilinmiş, iki illik azadlıqdan məhrumetmə cəzasına məhkum edilmiş və həmin cəza dörd il müddətinə təxirə salınmışdır. Şəxsiyyəti təsdiq edən sənədlər barədə Qanunun 76-cı maddənin 2-ci hissəsinə müvafiq olaraq, səlahiyyətli orqan reabilitasiyaya qədər ərizəçinin pasportunun ondan alınması qərarına gəlmişdir.

Hüquqi məsələlər**4 sayılı Protokolun 2-ci maddəsi**

Ərizəçi Bolqarıstanın Avropa İttifaqına qoşulması zaman, yəni 2007-ci il yanvarın 1-də üzərinə qoyulan səyahət məhdudiyyətinin qanuniliyini itirməsindən şikayət edir. Belə ki, bu məhdudiyyət Avropa Parlamenti və

Şuranın 2004/38/EC sayılı Direktivinin 27-ci maddəsinin tələblərinə cavab vermirdi. Həmin Direktiv hərəkət etmə azadlığını məhdudlaşdıran tədbirlərin mütənasib olması və yalnız işlə bağlı fərdin şəxsi məsələsinə əsaslanmasının zəruriliyini tələb edirdi. Cinayət məhkumluğu özlüyündə belə tədbirlərin görülməsi üçün yetərli səbəb təşkil etmirdi. Bolqarıstanın Avropa İttifaqına qəbul edilməsindən sonra daxili məhkəmələrin Direktiv və Şəxsiyyəti təsdiq edən sənədlər barədə Qanunun 76-cı maddənin 2-ci hissəsi arasında əlaqəni həll etməyə çoxsaylı fərsətləri olmuş və nəticədə, Qanun 2009-cu ildə ləğv edilmişdir.

Bununla belə, ərizəçinin üzərinə qoyulan səyahət qadağasının “qanuna uyğunluğu” məsələsinin araşdırılması Məhkəmə üçün zəruri idi. Belə ki, o bunu aşağıdakı səbəblərdən 4 sayılı Protokolun 2-ci maddəsinə uyğun hesab etməmişdir. Məhkum edilən cinayətkarların üzərinə qoyulan səyahət qadağaları həqiqi ictimai marağın fərdin azad hərəkət etmə hüququna üstün gəldiyi hallarda bəraət qazana bilər. Qiymətləndirmə bu cür tədbirlərin önləməyə çalışdığı daimi təhlükə riskinin mövcudluğundan xəbər verən konkret elementlərə əsaslanmalı idi. Ərizəçinin işində dövlət orqanları onun pasportunun alınması üçün heç bir səbəb gətirməmiş və fərdi vəziyyətinin araşdırılması və ya üzərinə bu növ tədbirin qoyulması zərurətini açıqlamağa ehtiyac hiss etməmişlər. Bu səbəbdən, onlar ərizəçinin xaricə çıxmaq hüququnun məhdudlaşdırılmasının mütənasibliyini düzgün hesablamamış və bunun üçün yetərli səbəblər gətirməmişlər. Məhkəmənin zənnincə, ərizəçinin məhkum olunması və reabilitasiya edilməməsi faktı bu və ya digər şəxsin ölkəni tərk etmə azadlığının məhdudlaşdırılmasına bəraət qazandırmır.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Məhkəmə, eləcə də işin lazımsız yerə uzadılması və bununla bağlı səmərəli hüquqi müdafiə vasitəsinin olmaması səbəbindən Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndi və 13-cü maddəsinin pozuntusunu təsbit etmişdir.

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, ərizəçiyə mənəvi zərərə görə 6.500 avro kompensasiya təyin edilsin.

Soltysyak Rusiyaya qarşı iş üzrə 10.02.2011-ci il tarixli Qərar (I Bölmə)
Soltysyak v. Russia (no. 4663/05)

İş “Dövlət sirlərinə” icazəsi olan keçmiş hərbiçinin xaricə çıxmasının qadağan edilməsi ilə bağlıdır. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

Giriş və çıxış prosedurları haqqında Qanuna müvafiq olaraq Rusiya vətəndaşının Rusiya Federasiyasını tərk etmək hüququ bu və ya digər şəxsin dövlət sirlərinə icazəsinin olduğu və belə məhdudiyyət üçün əmək müqaviləsini bağladığı halda, beş ilə qədər məhdudlaşdırıla bilər. Dövlət sirlərinə əli çatan hərbi xidmətçi olan ərizəçi bu növ məhdudiyyəti özündə ehtiva edən əmək müqaviləsinə malik idi. 2004-cü ilin mayında pensiyaya çıxmasından sonra ailəsinə baş çəkməkdən ötrü xaricə gedə bilmək məqsədilə pasport üçün müraciət etmiş, lakin hərbi qüvvələrin qərarı ilə onun müraciəti ən azı 2009-cu ilin avqustuna qədər rədd edilmişdir.

Hüquqi məsələlər

4 saylı Protokolun 2-ci maddəsi

Ərizəçinin 2004-cü ilin may ayından 2008-ci ilin dekabrına qədər səyahət hüququnun qadağan edilməsi onun azad hərəkət etmə hüququna müdaxilə etmişdir. Həmin müdaxilə milli təhlükəsizlik maraqlarının müdafiəsi kimi qanuni məqsəd güdsə və 2008-ci ilin dekabr ayına qədər daxili hüquqa və ərizəçinin əmək müqaviləsinə müvafiq olaraq qanuni əsasla malik olsa da, o, “demokratik cəmiyyətdə zəruri” və milli təhlükəsizliyin qorunması məqsədinə mütənasib deyildir. Rusiya Avropa Şurasına qoşulma şərti və BMT İnsan Hüquqları Komitəsinin bu növ ümumi məhdudiyyətləri tənqid etməsi ilə əlaqədar belə məhdudiyyətlərin ləğvi üzrə Hökumətin göstərdiyi cəhdlərə baxmayaraq, Avropa Şurası üzv Dövlətləri arasında dövlət sirlərinə əli çatan bütün şəxslərin şəxsi maraqlar üçün beynəlxalq səyahəti üzərinə məhdudiyyət qoyan yeganə dövlət idi. Formalaşmış Avropa və beynəlxalq standartlar baxımından Məhkəmə məhdudiyyətin qoyulması üçün xüsusi tutarlı əsasların olması zəruriliyini hesab etmişdir. Bununla belə, Rusiya Hökuməti *Bartik Rusiyaya qarşı*⁴ işdə olduğu kimi səyahət etmək üzərinə qoyulmuş ümumi tədbirin keçmişdə dövlət sirlərinə əli çatan hər kəsin hansı şəkildə, xüsusilə də ərizəçinin ixtiyarında olan məxfi məlumatın onun xaricdə olması və ya birbaşa fiziki kontaktının olmasını tələb etməyən fərqli yollarla ötürülə biləcəyi hallarda milli təhlükəsizlik maraqlarına xidmət etdiyini izah etməkdə aciz qalmışdır. Hökumətin ərizəçinin xaricdə olarkən xarici kəşfiyyat xidmətləri və ya terrorçular tərəfindən qaçırılması ilə bağlı iddiası hazırkı işdə riskin hər hansı bir qiymətləndirilməsi aparılmadan əsassız güman kimi çıxış edirdi. Məhkəmə hərbi xidmətdə olanların hüquqlarının bəzi hallarda mülki şəxslərdən daha artıq ölçüdə məhdudlaşdırıla biləcəyini qəbul etsə də, nə ərizəçinin hərbi qulluqçu olması statusu, nə də onun 1999-cu ildə məhdudiyyətə məruz qala biləcəyini öyrənməsi sözügedən qadağanın izlədiyi mühafizəedici funksiyaya nail olmadığı gerçəkliyini dəyişdirə bilər. Ərizəçi

⁴ *Bartik Rusiyaya qarşı*, no. 55565/00, 21 dekabr 2006-cı il, 92 sayılı İnformasiya Məlumatı.

əmək müqaviləsinin qüvvədən düşməsindən sonra uzun müddət ərzində məhdudiyyətin təsiri altında olmuş və bu səbəbdən 4 sayılı Protokolun 2-ci maddəsində qeyd edilən hüququnun mahiyyətini nəzərə almayan qeyri-mütənasib yükə məruz qalmışdır. Səyahət etmə hüququnun 2008-ci ilin dekabrından sonra məhdudlaşdırılmasına gəldikdə, milli hüquqda və ya ərizəçinin əmək müqaviləsində bunun hüquqi əsası yox idi.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, ərizəçiyə mənəvi zərərə görə 3.000 avro kompensasiya təyin edilsin.

4 sayılı Protokolun 4-cü maddəsi

Əcnəbilərin kollektiv çıxarılmasının qarşısının alınması

Əcnəbilərin kollektiv çıxarılması qadağandır.

ƏCNƏBİLƏRİN KOLLEKTİV ŞƏKİLDƏ EKSPULSIYA EDİLMƏSİ QADAĞASI

Hirsi və digərləri İtaliyaya qarşı

Hirsi and others v. Italy (no. 27765/09)

İş açıq dənizlərdə tutulan miqrantların tərk edilmiş olan ölkəyə qaytarılması ilə bağlıdır. İşə baxılmaqdan Böyük Palatanın xeyrinə imtina edilmişdir.

İş Somali və Misirdən qanunsuz miqrantları İtaliyanın cənub sahillərinə aparan kiçik gəmilərdə açıq dənizdə tutulması və İtaliya hərbi gəmilərinin göyertəsində olan gizli sənişinlərin dərhal Liviyaya qaytarılması ilə bağlıdır. Ərizəçilər Konvensiyanın 3-cü maddəsinə istinad etməklə, Liviyaya göndərilmələri, həmin ölkədə yaşamaları və ya özlərinin müvafiq ölkələrinə qaytarılacaqları təqdirdə işgəncə və ya qeyri-insani və ya alçaldıcı rəftara məruz qalacaqlarından şikayət edirlər. 4 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinə istinadən onlar atipik və heç bir qanuni əsasa malik olmayan ekspulsiya hədəfi olmalarını iddia edirlər. Nəhayət, Konvensiyanın 13-cü maddəsinin təsiri altında onlar İtaliya dövlət orqanları qarşısında Liviyaya göndərilmələrini və mənşə ölkələrinə qaytarılmalarının doğurduğu riskləri mübahisələndirməyin mümkünsüzlüyündən şikayət edirlər.

Məhkəmə Reqlamentinin 39-cu qaydası***Təminətmə tədbirləri***

1. İş üzrə tərəfin və ya hər hansı başqa maraqlı şəxsin, yaxud öz təşəbbüsü ilə Palata və ya müvafiq hallarda onun Sədri tərəflərin maraqları və ya Palatada iş üzrə icraatın lazımı qaydada keçirilməsi naminə Palatanın zəruri hesab etdiyi təminətmə tədbirlərini tərəflərə göstərə bilər.

2. Belə tədbirlər barədə bildiriş Nazirlər Komitəsinə göndərilir.

3. Palata hər hansı göstərilən təminətmə tədbirinin icrası ilə bağlı istənilən məsələ barədə məlumatı tərəflərdən tələb edə bilər.

TƏMİNƏTMƏ TƏDBİRLƏRİ

Məhkəmənin sədri tərəfindən 2011-ci il fevralın 11-də bəyanat verilmişdir.

Təminətmə tədbirləri ilə bağlı ərizələrin sayının artması (2006-2010-cu illərdə 4,000%-dən çox artım) və onun artıq hədsiz yükə malik olan Məhkəmə üçün yaratdığı təsirlərlə üzləşərək, Məhkəmənin sədri Jan Pol Kosta həm Hökumətlərə, həm də ərizəçilərə Məhkəmənin immiqrasiya və sığınacaqqa bağlı məsələlərdə özünəməxsus, lakin məhdud rolu olduğunu xatırladan və onların Məhkəmə ilə tam əməkdaşlıq göstərmək üçün müvafiq məsuliyyətlərini vurğulayan bəyanat vermişdir.

O, yurisprudensiya və təcrübəsinə müvafiq olaraq Məhkəmənin bütün müvafiq sənədləri nəzərdən keçirdikdən sonra bu və ya digər şəxsin göndəriləcəyi təqdirdə ciddi, zərərli və geridönüşü olmayan təhlükə ilə üzləşəcəyini hesab etdiyi halda, yalnız üzv Dövlətdən şəxsin deportasiya, ekstradisiya və ya xaric edilməməsini tələb edə bilər. Bu yolla tələb edilən təminətmə tədbiri işlə bağlı Dövlətin üzərində məcburedici təsirə malik idi. Lakin Məhkəmə Avropanın sığınacaq və immiqrasiya məhkəmələrinin apellyasiya instansiyası deyildir. Milli immiqrasiya və sığınacaq prosedurlarının təhlükəni müvafiq şəkildə qiymətləndirdiyi və ədalətli və insan hüquqlarına hörmət edəcək şəkildə fəaliyyət göstərdiyi hallarda, Məhkəmə yalnız müstəsna hallarda müdaxilə edə bilər.

Məhkəmənin bu sahədə müvafiq rolunu düzgün həyata keçirə bilməsi üçün həm Hökumət, həm də ərizəçilərin Məhkəmə ilə dolğun əməkdaşlıq etməsi lazımdır. Xüsusilə də aşağıdakılar tələb edilir:

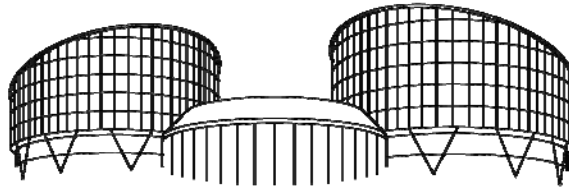
- *Ərizəçi və onların nümayəndələri* Təminətmə tədbirləri üçün müraciət haqqında Praktiki Göstərişə hörmət edir. Xüsusilə də, təminətmə tədbirləri üçün müraciət fərdi, tam haqlı, milli orqanlar və məhkəmələrin də qərarları daxil olmaqla, bütün müvafiq sənədlərlə birgə və göndərilmə üçün müəyyənləşdirilmiş vaxtdan öncə düzgün zamanda

göndərməlidir. Müraciət formalarının mümkün ərizəçilərə geniş şəkildə paylanması həmin şərtlərə əməl edən hüquqi nümayəndəni əvəz edə bilməz.

Praktiki Göstərişdə qeyd edilən şərtlərə əməl olunmaması işin Məhkəmə tərəfindən baxılması üçün qəbul edilməməsi ilə nəticələnə bilər.

- Üzv Dövlətlər səmərəli və düzgün fəaliyyət göstərən və Məhkəmə yurisprudensiyasına müvafiq milli hüquq vasitələri və risk məsələsinin düzgün və vaxtında baxılmasını təmin etməlidirlər. Müəyyən mənşə ölkəsinə qayıtmağın təhlükəsizliyi ilə bağlı işin milli məhkəmələr və ya İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi qarşısında icraatda olduğu zaman həmin ölkələrə göndərmə təxirə salınmalıdır. Məhkəmə 39-cu qaydaya müvafiq olaraq göndərilmənin dayandırılmasını tələb edərsə, həmin tələbə əməl edilməlidir.

İNSAN HÜQUQLARI ÜZRƏ AVROPA MƏHKƏMƏSİ

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 • 50 • 2009

BİRİNCİ BÖLMƏ

CAHANGİR ƏMİROV AZƏRBAYCANA QARŞI

(Şikayət № 25512/06)

MƏQBULİYYƏTƏ DAİR QƏRARDAD

İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi (I Bölmə) Palata qismində 18 yanvar 2011-ci il tarixdə işə aşağıdakı tərkibdə baxaraq:

Xristos Rozakis, *Sədr*,

Nina Vajiç,

Xanlar Hacıyev,

Din Şpilman,

Sver Erik Yebens,

Corcio Malinvernı,

Corc Nikolau, *hakimlər*,

Soren Nilsen, *Bölmə katibi*,

6 yanvar 2006-cı il tarixdə verilmiş yuxarıdakı şikayəti,

Cavabdeh Hökumətin, habelə ərizəçinin cavab olaraq təqdim etdiyi mülahizələrini nəzərə alaraq, aşağıdakıları qərara alır:

FAKTLAR

Ərizəçi cənab Cahangir Əmirov Azərbaycan vətəndaşıdır, 1942-ci ildə doğulmuşdur və Gəncədə yaşayır. O, Məhkəmə qarşısında Bakıda vəkil işləyən cənab İ.Əliyev tərəfindən təmsil edilir. Azərbaycan Hökumətini ("Hökumət") onun səlahiyyətli nümayəndəsi cənab Ç.Əsgərov təmsil edir.

A. İşin halları

Tərəflərin təqdim etdiyi faktlar aşağıdakı kimi ümumiləşdirilə bilər.

Gəncə Dövlət Universitetində professor kimi çalışan ərizəçi müxalifətdə olan Müsavat partiyasının Gəncə filialının rəhbəridir.

2003-cü il aprelin 28-də ərizəçi polisə maneçilik göstərdiyi üçün saxlanmışdır. Həmin gün Gəncə şəhəri Nizami rayon məhkəməsi ərizəçini sərxoş halda polisi təhqir etdiyi üçün İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 310-cu maddəsinə əsasən (polisə tabe olmama) on üç günlük "inzibati" həbs cəzasına məhkum etmişdir.

Ərizəçi inzibati həbsi ilə bağlı Nizami rayon məhkəməsinin qərarından şikayət verməmişdir.

Tutulmasından sonra ərizəçi Gəncə Dövlət Universitetinin 2003-cü il 30 aprel tarixli əmri ilə Əmək Məcəlləsinin 74-cü maddəsinin I hissəsinin "ç" bəndinə əsasən işdən azad edilmişdir. Həmin maddə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş işçinin əmək müqaviləsinə xitam verilməsinə əsas verirdi. Universitet rektoru tərəfindən imzalanmış əmrin müvafiq hissəsində qeyd edilirdi:

"2003-cü il aprelin 28-də universitetdə aparılan araşdırma zamanı fizika bölməsinin professoru olan cənab Cahangir Hüseyn oğlu Əmirovun iş yerində olmadığı müəyyən edilmişdir. Fakultə dekanı və kafedra müdiri tərəfindən verilən məlumata görə, 2003-cü il aprelin 28-də saat 8.30-da C.Əmirov iş yerində olmuş və mühazirə oxumuşdur. Ertəsi gün, 2003-cü il aprelin 29-da o, işə gəlməmişdir. Kafedra müdiri A.Rəsulov məsələ ilə bağlı universitet rektorluğuna məlumat vermişdir. Məsələ universitet rəhbərliyinin müraciəti ilə araşdırılmış və müəyyən edilmişdir ki, 2003-cü il aprelin 28-də polisə baş verən münaqişə səbəbindən professor C.Əmirov İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 310.1-ci maddəsinə əsasən on üç günlük inzibati həbs cəzasına məhkum edilmişdir. (Mən) fizika bölməsinin professoru Cahangir Hüseyn oğlu Əmirovun 2003-cü il aprelin 30-dan etibarən Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 74-cü maddəsinin I hissəsinin "ç" bəndi əsasən əmək müqaviləsinə xitam verilməklə işdən azad olunmasını əmr edirəm."

Ərizəçi əsassız işdən azad edilmə ilə bağlı şikayət ərizəsi vermişdir. İşin hallarından tərəflərin təqdim etdiyi müxtəlif ərizələr və ərizəçinin 2003-cü ilin oktyabrında müvəqqəti olaraq Azərbaycanı tərk etməsi səbəbindən, icraatın dəfələrlə təxirə salınması və nəhayət, işin hallarının araşdırılmadığı məlum olur.

2005-ci ilin əvvəlində icraat yenidən açılmış və Daşkəsən rayon məhkəməsi 2005-ci il aprelin 5-də ərizəçinin iddiasını əsassız hesab edərək təmin etməmişdir. Məhkəmə ərizəçinin inzibati əməli ilə bağlı cəzasının qüvvədə olması səbəbindən, işdən azad edilməsinin Əmək Məcəlləsinin 74-cü maddəsinin I hissəsinin “ç” bəndinə müvafiq olduğunu bildirmişdir.

2005-ci il aprelin 30-da ərizəçi birinci instansiya məhkəməsinin qərarından qanunu düzgün tətbiq etməməsi səbəbindən şikayət etmişdir. O, xüsusilə də işdən azad edilməsinin qanunsuz olduğunu iddia etmişdir, çünki Əmək Məcəlləsinin 74-cü maddəsinin I hissəsinin “ç” bəndi işçinin cinayət mühakiməsi ilə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilməsi ilə bağlı işdən azad olunmasını ifadə edirdi, o isə İnzibati Xətalər Məcəlləsi üzrə “inzibati” həbsə məhkum edilmişdir.

Apellyasiya Məhkəməsi qarşısında icraatın qeydlərindən birinci iclasın 2005-ci il iyulun 25-də baş tutduğu və tərəflərin şifahi bəyanatlar təqdim etdiyi məlum olur. Həmin iclasda ərizəçi işdən azad edilməsinin qanunsuz olduğunu bildirmiş, cavabdeh tərəfin nümayəndəsi isə “işdən azad edilmə ilə bağlı əmrin” tam qanuni əsaslara malik olmasını iddia edərək, məhkəmədən birinci instansiya məhkəməsinin qərarını təsdiqləməsini istəmişdir. İclasın sonunda məhkəmə sədri tərəflərə növbəti iclasın 2005-ci il iyulun 29-da olacağını və əlavə bəyanatlar verə biləcəklərini bildirmişdir.

2005-ci il iyulun 29-da Apellyasiya Məhkəməsi işlə bağlı ikinci iclasını keçirmişdir. Tərəflər əlavə bəyanatlar verməmişlər. Eyni gündə Apellyasiya Məhkəməsi ərizəçinin şikayətini rədd edən qətnamə çıxarmış, lakin onun işdən azad edilməsinə əsas verən halı dəyişmişdir. Apellyasiya Məhkəməsi Əmək Məcəlləsinin 74-cü maddəsinin I hissəsinin “ç” bəndinin ərizəçinin işinə tətbiq edilə bilməyəcəyini bildirmişdir. Bununla belə, Apellyasiya Məhkəməsi ərizəçinin Əmək Məcəlləsinin 70-ci maddəsinin “ç” bəndi ilə işdən azad edilə biləcəyini bildirmişdir. Belə ki o, əsaslı bir səbəb gətirmədən on üç gün ərzində işə gəlməmişdir. Məhkəmə işin halları işəgötürənə işçinin əmək müqaviləsinə xitam vermək üçün yetərli səbəblər versə də, işəgötürənin işdən azad etmə əmrində yanlış olaraq Əmək Məcəlləsinin qeyri-müvafiq müddəasına əsaslandığını aşkarlamışdır. Bu səbəbdən, Apellyasiya Məhkəməsi ərizəçinin Əmək Məcəlləsinin 74-cü maddəsinin I hissəsinin “ç” bəndi deyil, 70-ci maddəsinin “ç” bəndi üzrə işdən azad edilmiş olduğunu hesab etmişdir.

2005-ci il oktyabrın 3-də ərizəçi kassasiya şikayəti vermişdir. Kassasiya şikayətində o, işdən azad edilməsi ilə bağlı Gəncə Dövlət Universitetinin 2003-cü il 30 aprel tarixli əmrinin qanunsuz olduğunu və həmin qərarı müdafiə edən birinci instansiya məhkəməsinin yanlışlığını irəli sürmüşdür. Ərizəçinin kassasiya şikayətinin Apellyasiya Məhkəməsi qarşısında icraatlarla bağlı hissəsinə gəldikdə, həmin hissə qısa idi və orada aşağıdakılar qeyd edilmişdi:

“Apellyasiya Məhkəməsi qanunsuz olaraq işin dairəsindən kənara çıxmış və mənim işdən azad edilməyim üçün Əmək Məcəlləsinin 74-cü maddəsinin I hissəsinin “ç” bəndini həmin Məcəllənin 70-ci maddəsinin “ç” bəndi ilə əvəz etmişdir. Halbuki, cavabdeh tərəfin bununla bağlı müraciəti yox idi.”

2005-ci il 14 dekabr tarixli iclasın protokolundan Ali Məhkəmə qarşısında icraatda ərizəçinin iştirak etdiyi, lakin qarşı tərəfin olmadığı aydın olur. Protokolun ərizəçinin Ali Məhkəmə qarşısındakı bəyanatları ilə bağlı hissəsində deyilir:

“Sədrlik edən hakim cənab C.Əmirova söz vermişdir. O, onun kassasiya şikayətinin dəlillərinin hərtərəfli şəkildə izahını vermiş və məhkəmədən Apellyasiya Məhkəməsinin 2005-ci il 29 iyul tarixli qətnaməsini qüvvədən düşmüş elan etməsini və işin yenidən araşdırılmasını xahiş etmişdir.”

Həmin gün Ali Məhkəmə Apellyasiya Məhkəməsinin qətnaməsini təsdiqləyən qərar çıxarmışdır. Ali Məhkəmənin qərarına əsasən, ərizəçi Əmək Məcəlləsinin 74-cü maddəsinin I hissəsinin “ç” bəndinə əsasən qanunsuz olaraq işdən azad edilməsi faktına baxmayaraq, birinci instansiya məhkəməsinin həmin faktı qiymətləndirmədiyini və Apellyasiya Məhkəməsinin onun işdən azad edilməsi ilə bağlı zəminləri dəyişdirməsi ilə əlaqədar səlahiyyətlərini aşdığını bildirmişdir. Qərarın ərizəçinin işdən azad edilməsi səbəbləri ilə bağlı şikayəti olan hissəsinə gəldikdə, orada aşağıdakılar qeyd edilirdi:

“İşin hallarından 2003-cü il aprelin 28-də universitetdə təhsil və iş intizamının araşdırması aparılan zaman fizika bölməsinin professoru cənab C.Əmirovun iş yerində olmadığı müəyyən edilmişdir. İşə gəlməməsi səbəblərinə aydınlıq gətirilməsi zamanı onun 2003-cü il aprelin 27-də Gəncədə Xasməmmədov küçəsində sərxoş vəziyyətdə polisin qanuni müraciətinə tabe olmadığı və polisi təhqir etməklə ictimai qaydanı pozduğu və bu səbəbdən, İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 310-cu maddəsinə əsasən on üç günlük inzibati həbs cəzasına məhkum edildiyi müəyyən edilmişdir. Həbs edilməsi səbəbindən C.Əmirov aprelin 28-dən mayın 11-ə qədər işdə olmamışdır.

Bu səbəbdən, Məhkəmə tərkibi işdən azad edilmənin faktiki hallarını nəzərə alaraq, apellyasiya məhkəməsinin işdən azad edilmə ilə bağlı gətirdiyi səbəblərin qüvvədə olan əmək qanunvericiliyinə uyğun olduğunu hesab etmişdir.”

Ərizəçinin dediklərinə görə, qanunsuz işdən azad edilmə və daxili icraatın ədalətsizliyi ilə bağlı ATƏT-in Azərbaycan ofisi də daxil olmaqla, müxtəlif beynəlxalq təşkilatlara şikayətini bildirmişdir.

B. Müvafiq milli qanunvericilik və təcrübə

1. Əmək Məcəlləsi

70-ci maddə əmək müqaviləsinin aşağıdakı hallarda işəgötürən tərəfindən ləğv edilə biləcəyini nəzərdə tutur: (a) müəssisə ləğv edildikdə; (b) işçilərin sayı və ya ştatları ixtisar edildikdə; (c) peşəkarlıq səviyyəsinin,

ixtisasının kifayət dərəcədə olmadığına görə işçinin tutduğu vəzifəyə uyğun gəlmədiyi barədə səlahiyyətli orqan tərəfindən müvafiq qərar qəbul edildikdə; (ç) işçi özünün əmək funksiyasını və ya əmək müqaviləsi üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmədikdə, yaxud bu Məcəllənin 72-ci maddəsində sadalanan hallarda əmək vəzifələrini kobud şəkildə pozduqda; və ya (d) sınaq müddəti ərzində işçi özünü doğrultmadıqda.

Əmək müqaviləsi 70-ci maddənin “ç” bəndində nəzərdə tutulan əsasla o halda ləğv edilə bilər ki, işçi qəsdən və ya etinasızlıqla əmək funksiyasını yerinə yetirmədiyinə görə iş yerində intizam qaydalarını pozmuş və ya mülkiyyətçinin, işəgötürənin və ya digər işçilərin hüquqlarına və ya qanunla qorunan mənafelərinə ziyan vurmuş olsun (71-ci maddənin II hissəsi). İşəgötürən bu Məcəllənin 70-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş əsasların hər hansı biri ilə əmək müqaviləsinin ləğv edilməsinin zəruriliyini əsaslandırmalıdır (71-ci maddənin III hissəsi).

72-ci maddənin “a” bəndi işçinin heç bir üzrlü səbəb olmadan, yalnız özünün xəstəliyi və ya yaxın qohumunun xəstələnməsi və ya vəfat etməsi istisna olmaqla, bütöv iş günü işə gəlməməsinin əmək vəzifələrinin kobud şəkildə pozulması hesab edilən hal olduğunu qeyd edir.

74-cü maddə tərəflərin iradəsindən asılı olmayan səbəblərdən əmək müqaviləsinə xitam verilməsini tənzimləyir. Xüsusilə, 74-cü maddənin I hissəsinin “ç” bəndi əmək müqaviləsinə işçini azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edən məhkəmə hökmünün qüvvəyə minməsi ilə tərəflərin iradəsindən asılı olmayaraq xitam verilə biləcəyini təsbit edir.

2. Mülki Prosessual Məcəllə (“MPM”)

Ədalət mühakiməsi çəkişmə, tərəflərin bərabərliyi və faktlar əsasında həyata keçirilir. Hakim bütün hallarda prosesin çəkişmə prinsipini təmin etməlidir (9-cu maddə).

Məhkəmə (hakim) öz qətnaməsini yalnız məhkəmə iclasında tədqiq olunmuş sübutlarla əsaslandırır (217.4-cü maddə). Hakim işə əhəmiyyəti olan yeni halları aydınlaşdırmağı və ya əlavə sübutları tədqiq etməyi zəruri hesab edərsə, məhkəmə iclasının təzələnməsi haqqında qərardad çıxarır. İşə mahiyyəti üzrə baxılması başa çatdıqdan sonra hakim yenidən tərəflərin çıxışlarını dinləyir (218.2-ci maddə).

Hadisələrin baş verdiyi zaman qüvvədə olan 358-ci və 404-cü maddələr Azərbaycan Respublikası Apellyasiya Məhkəməsi və Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin müvafiq olaraq apellyasiya və kassasiya instansiyası məhkəmələri olduğunu bildirir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi tam hüquqlu məhkəmə qismində iş materiallarında qeyd edilən sübutlar və ya əlavə olaraq təqdim edilən sübutlar əsasında işə mahiyyəti üzrə baxmalıdır. Apellyasiya məhkəməsi birinci instansiya məhkəməsi hakiminin qərarının birbaşa və ya dolayı şəkildə apellyasiyada mübahisələndirilən hissəsinin qanuniliyinə baxır. Lakin əgər

apellyasiya şikayəti qərarın qüvvədən düşmüş hesab edilməsini tələb edirsə və ya mübahisənin mövzusu onun ayrılmaz tərkib hissəsi olarsa, apellyasiya məhkəməsi qərarı bütünlüklə nəzərdən keçirməlidir. Bundan əlavə, ərizədə qaldırılan şikayətlərdən asılı olmayaraq, apellyasiya məhkəməsi aşağı məhkəmə tərəfindən maddi və prosessual qanuna əməl edilməsinə baxır (372-ci maddə).

415-ci maddə işdə iştirak edən tərəflərin və onların nümayəndələrinin kassasiya instansiyası məhkəməsi qarşısında baş tutacaq iclasın yeri və saati barədə məlumatlandırılmalarının zəruriliyini tələb edir.

Kassasiya məhkəməsi işə faktlar deyil, qanun baxımından baxmağa səlahiyyətlidir. Bu, məhkəmənin hər hansı bir faktiki sübutu yenidən qiymətləndirməsi və ya aşağı instansiya məhkəmələrinin aşkarlıqlarına düzəliş etməsi imkanını istisna edir, lakin maddi hüququn düzgün tətbiqi, eləcə də aşağı məhkəmələr qarşısındakı işlərdə prosessual pozuntulara baxmaq səlahiyyətinə malikdir. Xüsusilə də, kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya məhkəməsinin maddi və prosessual hüquq normalarını düzgün tətbiq edib-etmədiyinə baxır (416-cı maddə). Maddi və prosessual hüququn pozulması və ya yanlış tətbiqi apellyasiya məhkəməsinin qətnamə və ya qərarının ləğv edilməsi üçün əsasdır. Maddi hüquq normaları MPM-in 386-cı maddəsində qeyd edilmiş hallarda pozulmuş və ya düzgün tətbiq edilməmiş hesab olunur. Həmin maddəyə müvafiq olaraq, maddi hüquq birinci instansiya məhkəməsinin qanunun tətbiqi ilə bağlı səhvə yol verdiyi, müvafiq qanunu və ya digər normativ aktı tətbiq etmədiyi və ya qanunu düzgün şərh etmədiyi hallarda pozulmuş və ya düzgün tətbiq edilməmiş hesab edilir. Prosessual hüququn pozulması və ya düzgün tətbiq edilməməsi yalnız bunun yanlış qərar qəbul edilməsi ilə nəticələndiyi hallarda qətnamə və ya qərarın ləğv edilməsi üçün əsas ola bilər. Kassasiya məhkəməsi mübahisəli qətnamə və ya qərarı ləğv etmək və ya özü qərar qəbul etmək, yaxud da onu apellyasiya məhkəməsinə həvalə etmək səlahiyyətinə malikdir (417-ci maddə).

3. Ali Məhkəmə Plenumunun əmək müqavilələrinin bağlanması, dəyişdirilməsi və xitam edilməsi ilə bağlı əmək qanunvericiliyinin tətbiqi üzrə hüquqi təcrübə haqqında 23 dekabr 1993-cü il tarixli qərarı

Qərarın müvafiq hissəsində deyilir:

“31. Əgər işə bərpa edilmə ilə bağlı mübahisənin həlli zamanı rəhbərliyin əmək müqaviləsinə xitam verilməsinə səbəblərin olub-olmamasından asılı olmayaraq, o, işdən azad etmə ilə bağlı səbəbləri düzgün göstərməmiş və ya müvafiq qanuna istinad etməmişdirsə, məhkəmə işdən azad edilməyə əsas verən faktiki halları nəzərə alaraq, işdən azad etmə səbəblərini onları qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğunlaşdırmaq məqsədilə dəyişə bilər.”

4. Ali Məhkəmənin kassasiya şikayəti ilə bağlı səlahiyyətlərinin həcmi ilə əlaqədar Konstitusiya Məhkəməsinin müvafiq hüquqi mövqeyi

Konstitusiya Məhkəməsi müxtəlif işlərdə Ali Məhkəmənin kassasiya şikayəti ilə bağlı icraatlarda səlahiyyətlərinin həcmi aydınlaşdırmaq imkanına malik olmuşdur (baxın, *inter alia*, Konstitusiya Məhkəməsinin A.İbrahimovun işi ilə bağlı 2004-cü il 12 aprel tarixli qərarı; A.Zalovun işi ilə bağlı 2004-cü il 21 may tarixli qərarı; M.Vəzirovanın işi ilə bağlı 2010-cu il 21 iyun tarixli qərarı). Konstitusiya Məhkəməsinin hüquqi mövqeyinə görə, işin faktiki hallarını araşdırmadan aparılan kassasiya icraatları yalnız hüquqi məqamlarla məhdudlaşır. Kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya məhkəməsi tərəfindən müəyyənləşdirilən faktlar və sübutlar əsasında maddi hüququn düzgün tətbiq edilib-edilmədiyini araşdırır. O, həmçinin prosessual hüququn aşığı məhkəmələr tərəfindən pozulub-pozulmadığını yoxlayır.

ŞİKAYƏTLƏR

1. Ərizəçi Konvensiyanın 6-cı maddəsinə əsasən ədalətli məhkəmə araşdırılması hüququnun pozulduğunu bildirir. Belə ki, onun işdən azad edilmə əsasının Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən dəyişdirilməsi özlüyündə qanunsuz idi. Bu baxımdan, ərizəçi, həmçinin Ali Məhkəmədə iclasın tarixi və yeri barədə məlumatlandırılmadığını və iclasın onun iştirakı olmadan keçirildiyini iddia edir.

2. Konvensiyanın 6-cı maddəsinə əsaslanaraq, ərizəçi, həmçinin siyasi fəallığı səbəbindən daxili məhkəmələr tərəfindən qərəzsizliyə riayət edilməməsindən və işinə lazımcı və ağlabatan müddət çərçivəsində baxılmadığından şikayət edir.

HÜQUQİ MƏSƏLƏLƏR

1. Ərizəçi Konvensiyanın 6-cı maddəsinə əsasən Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən işdən azad edilmə əsaslarının dəyişdirilməsindən şikayət edir. 6-cı maddədə deyilir:

“Hər kəs onun mülki hüquq və vəzifələri müəyyən edilərkən ... məhkəmə vasitəsilə işinin ədalətli... araşdırılması ... hüququna malikdir.”

A. Tərəflərin dəlilləri

1. Hökumət

Hökumət ərizəçinin altı ay qaydasına əməl etmədiyini bildirmişdir. Bu baxımdan, Hökumət şikayətin Məhkəməyə 2006-cı il avqustun 29-da verildiyini qeyd etmişdir, halbuki Ali Məhkəmənin qəti qərarı 2005-ci il dekabrın 14-də qəbul edilmişdir.

Hökumət, həmçinin ərizəçinin öz etiraflarına görə onun eyni məsələ ilə bağlı digər beynəlxalq təşkilatlara şikayət etdiyini bildirmişdir. Bu səbəbdən, Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 2 “b” yarımbəndinə müvafiq olaraq Məhkəmə eyni məsələyə baxa bilməzdi.

Bundan başqa, Hökumət ərizəçinin daxili vasitələri tükətmədiyini bildirmişdir. Xüsusilə də, Hökumətin mövqeyinə görə ərizəçinin kassasiya şikayəti həddindən artıq qeyri-müəyyən dildə ifadə edilməklə, Konvensiya müddəalarının pozuntusunun hərtərəfli şikayəti hesab oluna bilməzdi. Şikayətin mahiyyətinə gəldikdə, Hökumət Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən ərizəçinin işdən azad edilmə səbəblərinin dəyişdirilməsinin milli qanun və təcrübəyə uyğun olduğunu bildirmişdir. Bu məqsədlə Hökumət Ali Məhkəmə Plenumunun 1993-cü il 23 dekabr tarixli qərarına istinad etmişdir.

Hökumət işdən azad edilmə səbəblərinin dəyişdirilməsi ilə ərizəçinin müdafiə hüquqlarına xələl gətirilmədiyini iddia etmişdir. Onlar Apellyasiya Məhkəməsinin işin hallarına istinad etdiyini bildirmiş və ərizəçinin işə gəlməməsinin faktiki səbəblərini MPM-in 218-ci maddəsinə uyğun olaraq yeni hal hesab etmişlər. Hökumət həmin faktiki səbəblərin yeni sübut olduğunu qəbul etdikdən sonra Apellyasiya Məhkəməsinin tərəflərə bu sübutlara müvafiq yeni bəyanatlar etmək imkanı verdiyini qeyd etmişdir; lakin onlar bunu etməmişlər.

Hökumət ərizəçinin Ali Məhkəmə iclasının tarixi və yeri barədə məlumatlandırıldığını və həmin iclasda iştirak etdiyini bildirmişdir. Bunun sübutu olaraq Hökumət Ali Məhkəmə iclasının protokolunu təqdim etmişdir ki, buradan ərizəçinin iclasda iştirak və məhkəmə qarşısında çıxış etdiyi məlum olurdu. Hökumət, həmçinin ərizəçiyə iclasın tarixi və yerini bildirən 2005-ci il 20 oktyabr tarixli məhkəmə çağırışının nüsxəsini təqdim etmişdir.

2. Ərizəçi

Ərizəçi şikayətinin təqdim edilməsi tarixi ilə əlaqədar Hökumətlə razılaşmamış və onun göndərilməsi tarixinə dair sənədləri təqdim etmişdir.

Ərizəçi Hökumətin digər etirazlarını da mübahisələndirmiş və öz şikayətlərini təkrar etmişdir.

Şikayətin mahiyyəti ilə bağlı ərizəçi Hökumətin mövqeyini mübahisələndirmiş və öz şikayətlərini bir daha bildirmişdir. O, işdən azad edilməsi əsaslarının Konvensiyanın 6-cı maddəsinin tələblərinə zidd olduğunu hesab edir.

Ərizəçi Ali Məhkəmə qarşısında iclasda iştirak etmədiyi ilə bağlı heç bir iddia irəli sürməmişdir.

B. Məhkəmənin qiymətləndirməsi

İlkin mərhələdə Məhkəmə hazırkı şikayətin ərizəçi tərəfindən imzalanmış və tarixi qoyulmuş şəkildə Məhkəməyə 2006-cı il iyunun 6-da

poçt vasitəsilə göndərildiyini bildirir. İngiliscə tərtib edilmiş şikayət Məhkəmə tərəfindən 2006-cı il iyunun 15-də alınmışdır. 2006-cı il avqustun 29-da ərizəçi 2006-cı il iyunun 6-da göndərilmiş eyni şikayətin azərbaycanca olan nüsxəsini göndərmişdir. Müvafiq olaraq, şikayət 2006-cı il iyunun 6-da və Ali Məhkəmənin qəti qərarını qəbul etdiyi 2005-ci il 14 dekabr tarixindən etibarən altı aylıq müddət daxilində təqdim edilmişdir. Bu səbəbdən, Hökumətin altı aylıq qaydaya riayət edilməməsi ilə bağlı etirazı təmin oluna bilməz.

Hökumətin ərizəçinin eyni məsələ ilə bağlı şikayətini digər beynəlxalq təşkilatlara bildirmiş olması ilə bağlı etirazına gəldikdə, iş materiallarına nəzər salan Məhkəmə ərizəçinin müraciət etdiyi beynəlxalq təşkilatlardan hər hansı birinin, məsələn, ATƏT-in Azərbaycandakı qərargahının Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 2 “b” yarımbəndinə müvafiq olaraq beynəlxalq istintaq və ya mübahisənin həlli ilə bağlı icraat apardığını müəyyənləşdirə bilməmişdir. Bu səbəbdən, Hökumətin bununla bağlı etirazı təmin edilə bilməz.

Hökumətin daxili vasitələrin tükənməsi qaydası ilə bağlı etirazına gəldikdə, Məhkəmə hazırkı şikayətin iki fərqli məsələ qaldırdığını qeyd etmişdir: birincisi, Apellyasiya Məhkəməsinin özlüyündə ərizəçinin işdən azad edilmə səbəblərini dəyişmək səlahiyyətinə malik olub-olmaması və ikincisi, ərizəçinin işdən azad edilmə səbəbinin Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən dəyişdirilməsinin onun çəkişməli icraat hüququna xələl gətirməsi.

1. Apellyasiya Məhkəməsinin səlahiyyəti ilə bağlı

Məhkəmə hesab edir ki, Hökumətin ərizəçinin daxili vasitələri tükəndirməməsi ilə bağlı etirazını araşdırmaq zəruri deyildir. Belə ki, o, hətta bu cür etmiş olsa belə, hər bir halda şikayətin bu hissəsi aşağıdakı səbəblərdən qeyri-məqbul idi.

Məhkəmə qeyd edir ki, ərizəçinin şikayəti onun ədalətli məhkəmə araşdırılması hüququnun Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən əmək müqaviləsinə xitam verilməsi əsasının dəyişdirilməsi ilə pozulmasından irəli gəlir. Bununla bağlı, Məhkəmə təkrar edir ki, Konvensiyanın 19-cu maddəsinə əsasən onun vəzifəsi bir qayda olaraq Konvensiyaya üzv Dövlətlərin üzərlərinə götürdükləri öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə nəzarət etməkdir. Xüsusilə də, milli məhkəmələr tərəfindən Konvensiya ilə müdafiə edilən hüquq və azadlıqlara xələl gətirilmədikcə, iddia edilən fakt və hüquq pozuntularına baxmaq onun funksiyalarına daxil deyildir (baxın, *Qarsia Ruiz İspaniyaya qarşı* (BP), no. 30544/96, § 28, İHAK 1999-I). Məhkəmə qeyd edir ki, daxili hüququn şərh edilməsi ilk növbədə milli orqanlar, xüsusilə də milli məhkəmələrin üzərinə düşür və o, qanunsuzluğa yer vermədikcə, Məhkəmə onların yurisdiksiyasını öz yurisdiksiyası ilə əvəz etməyəcəkdir (baxın, *Tejedor Qarsia İspaniyaya qarşı*, 16 dekabr 1997-ci il, § 31, *Qərar və Qərardadların Hesabatı*, 1997-VIII və *Bulut Avstriyaya qarşı*, 22 fevral 1996-cı il, § 29, *Qərar və Qərardadların Hesabatı*, 1996-II).

Məhkəmə qeyd edir ki, Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən işdən azad edilmə əsasının dəyişdirilməsi Ali Məhkəmə Plenumunun 1993-cü il 23 dekabr tarixli qərarına müvafiq idi. Bundan əlavə, ərizəçinin işdən azad edilməsi əsasının dəyişdirilməsinin müvafiq qanun və təcrübəyə uyğunluğu Ali Məhkəmənin 2005-ci il 14 dekabr tarixli qərarı ilə öz təsdiqini tapmışdır. Bu səbəbdən, milli hüququn şərh və tətbiqinin milli məhkəmələrin üzərinə düşdüyü nəzərə alınarsa, Məhkəmə Ali Məhkəmənin işçinin azad edilməsi əsasının Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən dəyişdirilməsi ilə bağlı səlahiyyətini təsdiq etməsi qanunsuz və ya açıq-aşkar əsassız hesab edə bilməz.

Bu səbəbdən, şikayətin həmin hissəsi açıq-aşkar əsassızdır və Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3 və 4-cü bəndlərinə müvafiq olaraq rədd edilməlidir.

2. Ərizəçinin çəkişməli icraat hüququnun pozulması iddiası ilə bağlı

Məhkəmə təkrar edir ki, ədalətli araşdırma anlayışını daha da genişləndirən elementlərdən biri olan tərəflərin bərabərliyi prinsipi hər bir tərəfə onu qarşı tərəfə nisbətən əhəmiyyətli dərəcədə əlverişsiz şəraitdə qoymayan şəkildə öz işini təqdim etmək imkanının verilməsini tələb edir (baxın, *Nideröst-Huber İsveçrəyə qarşı*, 18 fevral 1997-ci il, § 24, *Qərar və Qərardadların Hesabatı*, 1997-I, və *Krčmář Çexiya Respublikasına qarşı*, no. 35376/97, § 40, 03 mart 2000-ci il). Məhkəmə qeyd edir ki, hakim özü, xüsusilə də şikayəti rədd edərkən və ya mübahisəni öz qərarı ilə həll etdiyi hallarda, çəkişməli icraat prinsipinə riayət etməlidir (baxın, *Skondrianos Yunanıstana qarşı*, no. 63000/00, 74291/01 və 74292/01, § 30, 18 dekabr 2003-cü il və *Prikyan və Angelova*, no. 44624/98, § 42, 16 fevral 2006-cı il).

Məhkəmə qeyd etmişdir ki, hazırkı şikayət Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən işdən çıxarılanın hüquqi əsaslarının dəyişdirilməsinə dair qərarla əlaqədar yeni faktlar irəli sürməsi yolu ilə ərizəçinin Konvensiyanın 6-cı maddəsində nəzərdə tutulan çəkişməli icraat hüququna xələl gətirib-gətirmədiyi məsələsini qaldırır (müqayisə üçün, *mutatis mutandis*, *Clinique des Acacias və digərləri Fransaya qarşı*, nos. 65399/01, 65406/01, 65405/01 və 65407/0, §§ 39-40, 13 oktyabr 2005-ci il və *Prikyan və Angelova Bolqarıstana qarşı*, §§ 43-47). Belə olan halda, Məhkəmə daha sonra Ali Məhkəmənin apellyasiya instansiyasında ortaya çıxan istənilən ədalətsizliyi aradan qaldırmaq imkanına malik olub-olmadığına qərar verəcəkdir (baxın, *mutatis mutandis*, *Ranson Birləşmiş Krallığa qarşı*, (qərardad), no. 14180/03, 02 sentyabr 2003-cü il).

Hazırkı işdə Apellyasiya Məhkəməsi iclasının protokoluna görə cavabdeh tərəf məhkəməyə işdən azad edilmənin qanuni əsasını dəyişməklə bağlı müraciət etməmiş və həmin məsələ icraat zamanı tərəflər arasında müzakirə edilməmişdir. Məhkəmə hesab edir ki, ərizəçi Apellyasiya Məhkəməsinin qərar çıxarmasına qədər işdən azad edilməsi əsasının

dəyişikliyə uğramasından xəbərsiz idi. Bununla bağlı, Məhkəmə Hökumətin işdən azad edilmə ilə bağlı ərizəçinin Apellyasiya Məhkəməsi qarşısında dəlillərini irəli sürməsi imkanına malik olması ilə əlaqədar arqumentini qəbul etmir.

Bununla belə, Məhkəmə Konvensiyanın 6-cı maddəsinə uyğunluğun apellyasiya icraatı da daxil olmaqla, bütöv icraat baxımından müəyyənləşdirilməsinin zəruriliyini qeyd edir. Sonrakı baxış mühakimə zamanı ortaya çıxan istənilən çatışmazlığı aradan qaldıra bilər (baxın, *mutatis mutandis*, *Dallos Macaristana qarşı*, no. 29082/95, §§ 47-53, ECHR 2001-II, və *Sipavičius Litvaya qarşı*, no. 49093/99, §§ 30-33, 21 fevral 2002-ci il). Bu baxımdan, Məhkəmə qeyd edir ki, ilk növbədə Ali Məhkəmənin Apellyasiya Məhkəməsi qarşısında icraatda ortaya çıxdığı iddia edilən çatışmazlıqları aradan qaldırmaq səlahiyyətinə malik olub-olmadığı müəyyənləşdirilməlidir. Həmin sualın cavabı müsbət olarsa, daha sonra ərizəçinin Ali Məhkəmə qarşısında işdən azad edilmə əsasının Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən dəyişdirilməsinin onun çəkişməli icraat hüququnu pozması ilə bağlı şikayət verib-vermədiyi müəyyənləşdirilməlidir.

Məhkəmə qeyd edir ki, Ali Məhkəmə kassasiya məhkəməsi qismində işin fakt və sübutları ilə maraqlanmır və birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən müəyyən edilmiş faktiki hallar əsasında qərar verir. Lakin Ali Məhkəmə maddi və prosessual hüququn birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən düzgün tətbiq edildiyini yoxlayır. Yanlış qərarın verilməsi ilə nəticələnən prosessual pozuntu apellyasiya məhkəməsi qərarının Ali Məhkəmə tərəfindən ləğv edilməsi üçün yetərli əsasdır. Hazırkı işdə olduğu kimi əsas məsələ Ali Məhkəmənin prosessual pozuntularla bağlı səlahiyyəti məsələsidir. Məhkəmə Ali Məhkəmənin daxili hüquqla müəyyənləşdirilən səlahiyyətlərinin həcmnin ona Apellyasiya Məhkəməsi qarşısında icraatda ortaya çıxan prosessual pozuntuları aradan qaldırmaq hüququnu verməsi ilə razılaşırsa (baxın, müvafiq daxili hüquq, xüsusilə də MPM-in 417-ci maddəsi).

Qalan məsələ ərizəçinin işdən azad edilməsi üçün əsasların Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən dəyişdirilməsinin onun çəkişməli icraat hüququna xələl gətirməsini Ali Məhkəmə qarşısında irəli sürüb-sürmədiyinin müəyyənləşdirilməsidir. Bu baxımdan, Məhkəmə qeyd edir ki, daxili vasitələrin tükənməsi qaydasını tələb edən 35-ci maddənin 1-ci bəndinin məqsədi üzv Dövlətlərə onlara qarşı irəli sürülən pozuntuların onların Məhkəməyə təqdim edilməsindən daha öncə bərpa edilməsi və ya önlənməsi imkanı verməkdir (baxın, müxtəlif mənbələr arasında, *Kudła Polşaya qarşı* (BP), no. 30210/96, § 152, İHAK 2000-XI). Məhkəmə qeyd edir ki, daxili hüquqi müdafiə vasitələrinin tükənməsinin zəruriliyi qaydası yalnız şikayətlərin müvafiq daxili məhkəmələrə təqdim edilməsi və artıq çıxarılmış qərarları mübahisələndirmək üçün nəzərdə tutulmuş hüquqi vasitələrdən istifadə edilməsini tələb etmir. O, ümumilikdə Strasburqa göndəriləcək şikayətlərin ən azı milli hüquqla müəyyənləşdirilən formal tələblər və zaman

məhdudiyyətləri çərçivəsində həmin məhkəmələr qarşısında irəli sürülməsini tələb edir (baxın, *inter alia*, *Kardo Fransaya qarşı*, 19 mart 1991-ci il, § 34, Seriya A, no. 200).

Bununla bağlı, ərizəçinin Ali Məhkəməyə kassasiya şikayətinin mətnini araşdırarkən, Məhkəmə onun yalnız Apellyasiya Məhkəməsinin işdən azad etmə əsaslarını dəyişməklə səlahiyyətlərinin həcmi aşdığından şikayət etdiyini müşahidə etmişdir. Kassasiya şikayətində ərizəçinin Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən işdən azad edilməsi əsasının dəyişdirilməsini həmin məhkəmə qarşısında mübahisələndirə bilməməsindən şikayət etmək niyyətində olduğu barədə heç bir əlamət yox idi. Müvafiq olaraq, o, mahiyyətə çəkişməli icraat prosessual hüququnun pozulmasından şikayət etməmişdir. Bu baxımdan, Məhkəmə qeyd edir ki, Ali Məhkəmə iclasının protokoluna müvafiq olaraq ərizəçi iclasda iştirak etmişdir və Ali Məhkəmə qarşısında cavabdeh tərəfin iştirakı olmadan işdən azad edilməsinin qanuni əsaslarının dəyişdirilməsi ilə bağlı dəlillərini təqdim və ifadə etmək imkanına malik idi.

Bununla əlaqədar Məhkəmə qeyd edir ki, ərizəçilərin daxili məhkəmələrin çıxarıqları qərarları mübahisələndirmək imkanına malik olmadıqları *Prikyan və Angelova* və *Clinique des Acacias və digərləri* işindən fərqli olaraq, hazırkı işdə ərizəçi Ali Məhkəmə qarşısında işdən azad edilmə əsaslarının Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən dəyişdirilməsi səbəbindən çəkişməli icraat hüququnun pozulması ilə bağlı dəlil irəli sürmək imkanına malik idi. Lakin o bu imkandan faydalanmamışdır.

Yuxarıda qeyd olunanlardan bəlli olur ki, ərizənin bu hissəsi Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 1 və 4-cü bəndlərinə müvafiq olaraq rədd edilməlidir.

2. Konvensiyanın 6-cı maddəsinə müvafiq olaraq ərizəçi siyasi fəallığı səbəbindən daxili məhkəmələrin onun işində qərəzsizliyi qorumaması və işinə müvafiq qaydada və ağlabatan zaman müddətində baxmamasından şikayət etmişdir.

Malik olduğu materialları və mübahisə edilən məsələnin səlahiyyəti çərçivəsində olduğunu nəzərə alaraq, Məhkəmə şikayətin bu hissəsinin Konvensiyanın pozuntusunu açıqlamadığını hesab edir. Buradan belə məlum olur ki, şikayət açıq-aşkar əsassız olduğundan Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3-cü bəndinə görə qeyri-məqbul elan edilməli və 4-cü bəndinə əsasən rədd edilməlidir.

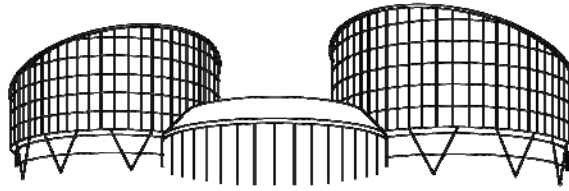
Bu səbəblərə görə, Məhkəmə əksəriyyətlə,

Şikayəti qeyri-məqbul elan edir.

Soren Nilsen
Katib

Xristos Rozakis
Sədr

İNSAN HÜQUQLARI ÜZRƏ AVROPA MƏHKƏMƏSİ

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 • 50 • 2009

BİRİNCİ BÖLMƏ

SOİN SEYDİYEV AZƏRBAYCANA QARŞI

(Şikayət № 13648/06)

QƏRARDAD

İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi (I Bölmə) Palata qismində 20 may 2010-cu il tarixdə işə aşağıdakı tərkibdə baxaraq:

Xristos Rozakis, *Sədr*,

Nina Vajiç,

Xanlar Hacıyev,

Din Şpilman,

Sver Erik Yebens,

Corcio Malinvernì,

Corc Nikolau, *hakimlər*,

Søren Nilsen, *Bölmə katibi*,

16 mart 2006-cı il tarixdə verilmiş yuxarıdakı şikayəti,

Konvensiyanın 29-cu maddəsinin 3-cü bəndini tətbiq etmək və işin mahiyyəti ilə şikayətin məqbuliyyətini eyni vaxtda araşdırmaq barədə qəbul olunmuş qərarı,

Cavabdeh Hökumətin, habelə ərizəçinin cavab olaraq təqdim etdiyi mülahizələri nəzərə alaraq,

müşavirə etdikdən sonra aşağıdakıları qərara alır:

FAKTLAR

Ərizəçi cənab Soin Seydiyev Gürcüstan vətəndaşıdır, 1962-ci il təvəllüdlüdür və Bakıda yaşayır. Onu Məhkəmə qarşısında Bakıda fəaliyyət göstərən vəkil cənab İ.Əliyev təmsil edir. Azərbaycan Hökumətini ("Hökumət") onun səlahiyyətli nümayəndəsi cənab Ç.Əsgərov təmsil edir.

Tərəflərin təqdim etdikləri faktlar aşağıdakı kimi ümumiləşdirilə bilər.

2004-cü il aprelin 3-də ərizəçi avtomobilində iki sənişinlə Bakıda hərəkət edərkən, yol hərəkəti qaydalarının pozulması iddiası ilə yol polisi tərəfindən saxlanılmışdır. Belə məlum olur ki, yol hərəkəti qaydalarının pozulması ilə bağlı polis protokolunun tərtib olunması müddətində ərizəçi və üç polis işçisi arasında mübahisə yaranmışdır. Mübahisə fiziki toqquşmaya çevrilmişdir. Hadisənin ardından ərizəçi Nərimanov rayon Polis İdarəsinə aparılmış və hadisə barədə ifadə vermişdir.

2004-cü il aprelin 7-də Nərimanov rayon prokuroru ərizəçiyə qarşı Cinayət Məcəlləsinin 315.1-ci maddəsi üzrə (hakimiyyət nümayəndəsinə qarşı müqavimət göstərmə) cinayət işi açmışdır. Ərizəçi polis əməkdaşlarına qarşı zor tətbiq etmə, onların rəsmi geyimlərinə zərər vurma və yol hərəkəti qaydalarının pozulması haqqında polis protokolunu cırmaqda ittiham edilmişdir.

2004-cü il mayın 31-də ittiham aktı birinci instansiya məhkəməsinə göndərilmişdir. Birinci instansiya məhkəməsi qarşısında icraatda ərizəçiyə pulsuz hüquqi yardım göstərilmişdir. 2004-cü il oktyabrın 4-də Nizami rayon məhkəməsi ərizəçi barəsində ittiham hökmü çıxarmışdır. Məhkəmə ona bir illik sınaq müddəti ilə bir il altı ay şərti azadlıqdan məhrumetmə cəzası vermişdir. Məhkəmə hökmündə qeyd etmişdir ki, ərizəçinin təqsiri xəsarət almış tərəflər və şahid (iki polis işçisi zərərçəkən, üçüncü isə şahid qismində çıxış etmişdir) tərəfindən və polis işçilərinə ərizəçinin zərər yetirməsinə dair ekspert rəyi ilə təsdiqlənmişdir. Ərizəçi həmin hökmdən apellyasiya şikayəti vermiş və məhkəmənin müdafiə tərəfinin ifadəsini dinləməməsindən, icraatın davamiyyətindən və qeyri-adekvat hüquqi yardımdan şikayətlənmişdir. Apellyasiya şikayətində o, müdafiə tərəfinin şahidlərinin (avtomobilindəki iki sənişinin) heç bir zaman dindirilmədiyini, özünün dövlət tərəfindən təyin edilmiş və iştirakı yalnız formal xarakter daşıyan vəkil tərəfindən təmsil edildiyini və zərərçəkənlərin bəzi iclaslarda iştirak etməməsi ilə bağlı icraatın dəfələrlə təxirə salındığını qeyd etmişdir.

2004-cü il aprelin 14-də Apellyasiya Məhkəməsi ərizəçinin şikayətini rədd edən qərar çıxarmış, aşağı instansiya məhkəməsinin qərarının dəyişdirilməsi üçün heç bir əsas görməmiş və ərizəçinin iddialarının əsassız olduğunu hesab etmişdir. Ərizəçi əvvəlki şikayətlərini təkrar edən kassasiya şikayəti təqdim etmişdir. O, kassasiya şikayətində dövlət tərəfindən müdafiə üçün təyin edilmiş vəkilin Apellyasiya Məhkəməsi icraatında iştirak etməməsindən şikayət etmişdir.

2005-ci il 13 sentyabr tarixli qərarı ilə Ali Məhkəmə Apellyasiya Məhkəməsinin qərarını təsdiqləmiş və aşağı instansiya məhkəmələri qarşısında icraatın qanunauyğun aparıldığını qeyd etmişdir. Ali Məhkəmə qərarının qeydlərindən məlum olur ki, həm ərizəçi, həm də onun vəkili həmin iclasda iştirak etməmişlər, lakin prokuror iştirak etmiş və şifahi bəyanatlar vermişdir. Ərizəçi Ali Məhkəmənin qərarını 2005-ci il oktyabr ayının 31-də almışdır.

ŞİKAYƏTLƏR

1. Ərizəçi Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinə əsasən Ali Məhkəmənin iclasının yeri və tarixi barədə məlumatlandırılmamasından şikayət etmişdir.

2. O, həmçinin Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 3 “c” yarım bəndinə əsasən aldığı pulsuz hüquqi yardımın səmərəsizliyindən şikayət etmiş və birinci instansiya məhkəməsi qarşısındakı icraatda dövlət tərəfindən təyin edilmiş vəkilin iştirakının formal xarakter daşdığını və həmin vəkilin bütün növbəti apellyasiya iclaslarında iştirak etmədiyini iddia etmişdir.

3. Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 3 “d” yarım bəndinə əsaslanaraq, ərizəçi daxili məhkəmələrin onun tərəfindən olan şahidləri onun əleyhinə çıxış edən şahidlərlə bərabər şərtlərdə dindirmədiyindən şikayət etmişdir.

4. Bundan başqa, ərizəçi 6-cı maddəyə müvafiq olaraq ona qarşı qaldırılmış cinayət işinin qurama olduğundan, birinci instansiya məhkəməsi qarşısında icraatın davamiyyətindən, ekspertlərin qərəzsiz olmadığından və sübutların düzgün təhlil edilmədiyindən şikayət etmişdir.

HÜQUQİ MƏSƏLƏLƏR

I. KONVENSIYANIN 6-CI MADDƏSİNİN 1-Cİ BƏNDİ, 3 “c” VƏ “d” YARIMBƏNDLƏRİ

2010-cu il 6 yanvar tarixli məktubla Hökumət həmin şikayətlər üzrə məsələlərin həll edilməsi üçün birtərəfli bəyanatını Məhkəməyə bildirmişdir.

Bəyanatda deyilir:

“Hökumət birtərəfli bəyanat yolu ilə hazırkı işdə Ali Məhkəmə qarşısında icraatın qanunauyğunluq tələblərinə əməl etməməsi və ərizəçinin onun əleyhinə verilən ifadələri təhlil etmə və onun tərəfindən çıxış edən şahidlərin iştirakına nail olma hüququnun gözlənilməməsi ilə bağlı razılığını ifadə etmək istəyir.

Məhkəmənin oxşar işlərdə zərərçəkən tərəfə ədalətli kompensasiya verilməsi ilə bağlı mövqeyini nəzərə alaraq, Hökumət maddi zərərə görə ərizəçiyə 1.000 AZN (min manat) məbləğ və bunun üçün ödənilməli olacaq istənilən vergi məbləğini ödəməyə hazırdır. Bu müddətdə Hökumət ərizəçinin kassasiya şikayətinə Konvensiyanın 6-cı maddəsinə müvafiq olaraq baxılması üçün kassasiya şikayəti icraatını yenidən açmaq üçün bütün tədbirləri həyata keçirəcəkdir.

Yuxarıda qeyd edilənlərlə əlaqədar olaraq, Hökumət hazırkı işin hallarının Konvensiyanın 37-ci maddənin 1 “c” yarım bəndində göstəriləndə kimi Məhkəmə tərəfindən şikayətin baxılmasını dayandırmaq üçün “hər hansı digər səbəbin” olduğu qənaətinə gəlməyə imkan verdiyini və bundan əlavə Konvensiyanın 37-ci maddəsinin 1-ci bəndində qeyd edildiyi kimi həmin müddəə üzrə işin baxılması üçün ümumi xarakterli səbəblərin olmadığını düşünür.”

Eyni məktubda Hökumət, həmçinin aşağıdakı bəyanatları qeyd etmişdir:

“3. Hökumət bildirir ki, ərizəçinin vəkili və tərcüməçisi ilə müqavilələrinə müvafiq olaraq hüquqi və tərcümə məbləğlərinin ödənişləri Məhkəmənin ədalətli kompensasiya müəyyənləşdirəcəyi qərarın təsiri altına düşür. Bu baxımdan, Məhkəmə Konvensiyanın 37-ci maddənin 1 “c” yarım bəndinə müvafiq olaraq ərizəyə baxmaqdan imtina edərsə, ərizəçi müqavilə öhdəliklərindən irəli gələrək hüquqi və tərcümə haqlarını ödəməli deyildir.

4. Bunları rəhbər tutaraq, Hökumət ərizəçinin məhkəmə xərcləri ilə bağlı iddialarının qarşılmasını birtərəfli bəyanatında qeyd etmir.”

2011-ci il 11 fevral tarixli məktubunda ərizəçi Hökumətin birtərəfli bəyanatında göstərilən kompensasiya məbləğinin aşağı olduğunu təkid etmişdir. Bununla bağlı, ərizəçi mənəvi zərərə görə 10.000 avro və məhkəmə xərclərinə görə 2.430 avro tələb etmişdir (hüquqi xidmətlər üçün 1.700 avro, tərcümə xərcləri üçün 530 avro və poçt xidmətləri üçün 200 avro daxil olmaqla). Ərizəçi, həmçinin Ali Məhkəmə qarşısında yenidən açılacaq icraatın Konvensiyanın 6-cı maddəsinə müvafiq aparılacağı barədə təminatın verilmədiyini və işin siyahıdan çıxarılmasının onu Məhkəmə qərarının icrasına nəzarət etmək prosedurundan faydalanmaq hüququndan məhrum edəcəyini bildirmişdir.

Məhkəmə təkrar edir ki, Konvensiyanın 37-ci maddəsinə əsasən işin hallarının həmin maddənin 1-ci bəndinin “a”, “b” və ya “c” yarım bəndlərində qeyd edilən nəticələrdən hər hansı birinə apardığı zaman icraatın istənilən mərhələsində şikayəti siyahıdan çıxarmağı qərara ala bilər. Konvensiyanın 37-ci maddəsinin 1 “c” yarım bəndi, xüsusilə də aşağıdakı halda Məhkəməyə şikayəti siyahıdan çıxarmaq hüququ verir:

“Məhkəmənin müəyyənləşdirdiyi istənilən digər səbəbə görə şikayətə baxışı davam etdirməyə lüzum yoxdursa”.

Konvensiyanın 37-ci maddəsi aşağıdakı qeyd-şərti özündə ehtiva edir:

“Bununla belə, əgər bu Konvensiyanın və ona dair Protokolların müddəalarında müəyyən edilən insan hüquqlarına riayət olunması bunu tələb edərsə, Məhkəmə şikayətə baxmaqda davam edir.”

Məhkəmə, həmçinin qeyd edir ki, müəyyən hallarda o, şikayəti Konvensiyanın 37-ci maddəsinin 1 “c” yarım bəndinə müvafiq olaraq, ərizəçinin işin baxılmasının davam etdirilməsini tələb etməsinə baxmayaraq, cavabdeh Hökumətin birtərəfli bəyanatı əsasında da siyahıdan çıxara bilər. Bu məqsədlə Məhkəmə presedent-hüququndan, xüsusilə də *Tahsin Acar* işindən irəli gələn prinsiplər baxımından bəyanatı diqqətlə tədqiq edir (*Tahsin Acar Türkiyəyə qarşı* (ilkin məsələ) (BP), no. 26307/95, §§ 74-77, İHAM 2003-VI; *İsveç Nəqliyyat İşçiləri İttifaqı İsveçə qarşı* (siyahıdan çıxarılma), no. 53507/99, §§ 24-27, 18 iyul 2006-cı il; və *Van Houten Niderlanda qarşı* (siyahıdan çıxarılma), no. 25149/03, §§ 34-37, İHAM 2005-IX).

Hazırkı işlə bağlı Məhkəmə qeyd edir ki, bəyanatda aydın şəkildə işin hallarında Ali Məhkəmə qarşısında icraatın qanunauyğunluq tələbinə əməl etməməsi və ərizəçinin onun lehinə olan şahidlərin iştirakını təmin və ifadələrini təhlil etmək hüququnun pozulduğu göstərilir. Bundan başqa, Hökumət Ali Məhkəmədə icraatı yenidən açmaq və açılmış icraatın Konvensiyanın 6-cı maddəsində qeyd edilən qanunauyğunluq tələblərinə əməl etməsinə təmin etmək öhdəliyi götürmüşdür.

Hökumətin birtərəfli bəyanatında qeyd edilən etirafların mahiyyəti, eləcə də orada göstərilən müxtəlif öhdəliklərin həcmi və dərəcəsi və təklif edilən kompensasiyanın Məhkəmə tərəfindən əqləbatan görünməsi baxımından, Məhkəmə hesab edir ki, Konvensiyanın 37-ci maddəsinin 1 “c” yarım bəndinə müvafiq olaraq şikayətin bu hissəsinin təhlilinin davam etdirilməsi əsassızdır (baxın, müvafiq prinsiplər üçün yuxarıda qeyd edilmiş *Tahsin Acar* və eləcə də *Haran Türkiyəyə qarşı* (siyahıdan çıxarılma), no. 25754/94, 26 mart 2002-ci il).

Bundan başqa, Konvensiyanın 37-ci maddəsinə *in fine* müvafiq olaraq, Məhkəmə işin baxılmasının davam etdirilməsini tələb edən Konvensiya və onun Protokollarında qeyd edilən insan hüquqlarına hörmətlə bağlı heç bir xüsusi hal görmür. Yuxarıda qeyd edilənlərlə bağlı şikayətin bu hissəsinin siyahıdan çıxarılması məqsədemüvafiqdir.

II. ŞİKAYƏTİN QALAN HİSSƏSİ

Ərizəçi Konvensiyanın 6-cı maddəsinə müvafiq olaraq ona qarşı qaldırılan cinayət işinin qurama olduğundan, birinci instansiya məhkəməsi qarşısında məhkəmə işinin davamiyyətindən, ekspertlərin qərəzsiz davranmadığından və sübutların məhkəmə tərəfindən düzgün qiymətləndirilmədiyindən şikayət etmişdir. Bununla belə, malik olduğu bütün materiallar baxımından və şikayət edilən məsələlərin səlahiyyətində olduğu qədər Məhkəmə şikayətin bu hissəsinin Konvensiyanın hər hansı bir pozuntusunu özündə ehtiva etmədiyini hesab etmişdir. Beləliklə, o, Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3-cü bəndinə müvafiq olaraq qeyri-məqbul elan edilir və həmin maddənin 4-cü bəndinə əsasən rədd edilməlidir.

III. MƏHKƏMƏ REQLAMENTİNİN 43-CÜ QAYDASININ 4-cü BƏNDİNİN TƏTBİQİ

Məhkəmə Reqlamentinin 43-cü qaydasının 4-cü bəndində deyilir:

“Şikayət siyahıdan çıxarıldığı halda, məhkəmə xərcləri barədə məsələ Məhkəmənin mülahizəsi ilə həll olunur...”.

Məhkəmə qeyd edir ki, Konvensiyanın “Konvensiya və ya onun Protokollarının pozulduğu halda tətbiq edilən” 41-ci maddəsindən fərqli olaraq, Reqlamentin 43-cü qaydasının 4-cü bəndi şikayətin siyahıdan çıxarılması halında ona sadəcə xərclər üçün kompensasiya təyin etməsinə icazə verir (baxın, *Sisojeva və digərləri Latviyaya qarşı* (BP), no. 60654/00, § 132, İHAM 2007-II).

Məhkəmə təkrarən bildirir ki, Reqlamentin 43-cü qaydasının 4-cü bəndinə müvafiq olaraq xərclərin geri ödənilməsinə tənzimləyən ümumi prinsiplər mahiyyətə Konvensiyanın 41-ci maddəsi ilə eynidir (baxın, *El Majjaoui və Stichting Toubha Moskee Niderlanda qarşı* (siyahıdan çıxarılma) (BP), no. 25525/03, § 39, 20 dekabr 2007-ci il). Başqa sözlə, geri ödənilə bilməsi üçün xərclər iddia edilən pozuntu və ya pozuntularla əlaqədar, həqiqətən və zərurətdən irəli gəlmiş və məbləğ cəhətdən ağlabatan olmalıdır. Bundan başqa, Reqlamentin 60-cı qaydasının 2-ci bəndinə müvafiq olaraq Konvensiyanın 41-ci maddəsi üzrə edilən hər hansı bir tələbin sıralanmış hissələri müvafiq təsdiqləyici sənədlər və qəbzlə birgə təqdim edilməlidir, əks təqdirdə Məhkəmə tələbi bütövlükdə və ya hər hansı bir hissəsini rədd edə bilər.

Hazırkı işdə ərizəçi tərəfindən təqdim edilən müqavilələr və ərizəçinin vəkili və tərcüməçisi tərəfindən görülmə işlərin həcmi nəzərə alınaraq, Məhkəmə bütün müddəlar üzrə xərclər üçün 2.000 avro təyin edir.

Bu səbəblərdən, Məhkəmə əksəriyyətlə

Cavabdeh Hökumətin birtərəfli bəyanatında Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndi, 3 “c” və “d” yarımbəndləri üzrə şikayətlər baxımından orada göstərilən öhdəliklərə əməl edilməsinə təminat verən mexanizmləri *nəzərə alır*;

Yuxarıda qeyd olunmuş məsələlərə aid hissədə şikayəti Konvensiyanın 37-ci maddəsinin 1 “c” yarımbəndi üzrə siyahıdan çıxarmağı *qərarı alır*;

Şikayətin qalan hissəsini qeyri-məqbul *elan edir*;

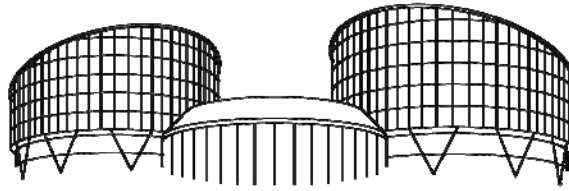
Qərara alır ki,

- (a) Cavabdeh Dövlət ərizəçiyə üç ay müddətində məhkəmə xərclərinə görə ödənişin edildiyi günə müvafiq məzənnəyə uyğun yeni Azərbaycan manatı ilə 2.000 avro (iki min avro) və ərizəçinin üzərinə qoyulacaq vergiləri ödəməlidir.
- (b) Yuxarıda qeyd edilən müddətin bitməsindən ödənişin edilməsinə qədər ödənişin edilmədiyi müddət üçün üç faiz üstünə gəlməklə Avropa Mərkəzi Bankının təqdim etdiyi dərəcənin son həddinə əsaslanmalıdır.

Soren Nilsen
Katib

Xristos Rozakis
Sədr

İNSAN HÜQUQLARI ÜZRƏ AVROPA MƏHKƏMƏSİ

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 • 50 • 2009

BİRİNCİ BÖLMƏ

NİZAMİ KƏRİMOV AZƏRBAYCANA QARŞI

(Şikayət № 50430/06)

QƏRARDAD

İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi (I Bölmə) Palata qismində 18 yanvar 2011-ci il tarixdə işə aşağıdakı tərkibdə baxaraq:

Xristos Rozakis, *Sədr*,

Nina Vajiç,

Xanlar Hacıyev,

Din Şpilman,

Sver Erik Yebens,

Corcio Malinvernı,

Corc Nikolau, *hakimlər*,

Soren Nilsen, *Bölmə katibi*,

16 noyabr 2006-cı il tarixdə verilmiş yuxarıdakı şikayəti,

Cavabdeh Hökumətin, habelə ərizəçinin cavab olaraq təqdim etdiyi mülahizələri nəzərə alaraq,

müşavirə etdikdən sonra aşağıdakıları qərara alır:

FAKTLAR

Ərizəçi cənab Nizami Kərimov 1947-ci il təvəllüdlü Azərbaycan vətəndaşıdır və Bakıda yaşayır. Azərbaycan Hökumətini ("Hökumət") onun səlahiyyətli nümayəndəsi cənab Ç.Əsgərov təmsil edir.

Tərəflərin təqdim etdikləri faktlar aşağıdakı kimi ümumiləşdirilə bilər.

A. İcraatların birinci mərhələsi

Ərizəçi "20 Yanvar" Kiçik Müəssisəsi adlı ("Şirkət") şirkətin təsisçisi və direktoru idi. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən verilən 1992-ci il 8 oktyabr tarixli sərəncamla Şirkətə zavod tikintisi ilə məşğul olmaq üçün torpaq sahəsi ayrılmışdır (zavod torpaq sahəsi və emalatxana, anbar və s. müxtəlif tikililərdən ibarət idi). Tikinti 1994-cü ildə başa çatmış və Dövlət Əmlak Komitəsi tərəfindən 1997-ci il sentyabrın 27-də texniki pasport təqdim olunmuşdur.

Mülkiyyət şəhadətnaməsinin alınması üçün zəruri olan yuxarıdakı sənədlərin əldə edilməsindən sonra 1997-ci ildə qeyri-müəyyən tarixdə ərizəçi zavodun mülkiyyət şəhadətnaməsini almaq üçün İqtisadi İnkişaf Nazirliyinə ("Nazirlik") müraciət etmişdir. Ərizəçinin bildirdiyinə görə, çoxsaylı müraciətlərinə baxmayaraq, Nazirlik heç bir əsas gətirmədən şəhadətnamənin verilməsindən imtina etmişdir. İş materiallarından bəlli olur ki, 2003-cü il 19 may və 2004-cü il 15 aprel tarixli məktublarla Nazirlik bildirmişdir ki, Şirkət zəruri olan bütün sənədləri Nazirliyə təqdim etmədiyi üçün ona mülkiyyət şəhadətnaməsi verilə bilməz. Lakin Nazirlik hansı sənədlərin zəruri olduğunu bildirməmişdir.

Yuxarıda qeyd edilən məktubların alınmasından sonra Şirkət torpaq sahəsi və onun üzərində olan zavodla bağlı mülkiyyət şəhadətnaməsinin verilməsinə məcbur etməsi üçün Nazirliyə qarşı məhkəmədə iddia qaldırmışdır. 2004-cü il iyunun 7-də 1 sayılı Yerli İqtisad Məhkəməsi Şirkətin iddiasını qismən təmin edən qərar qəbul etmişdir. Məhkəmə qeyd etmişdir ki, mülkiyyət şəhadətnaməsinin alınması üçün daxili qanunvericiliklə tələb edilən bütün sənədlər Şirkət tərəfindən təqdim edilmiş və bu səbəbdən Nazirlik zavodla bağlı mülkiyyət şəhadətnaməsini vermək öhdəliyi daşıyırdı. Lakin birinci instansiya məhkəməsi iddianın zavodun üzərində olan torpaq sahəsi ilə bağlı hissəsini baxılmamış saxlamışdır. Məhkəmə qeyd etmişdir ki, zavodla bağlı mülkiyyət şəhadətnaməsinin verilməsindən sonra tərəflər torpaq sahəsi üzrə mülkiyyət şəhadətnaməsinin verilməsi məsələsini dövlətə məxsus torpağın mülki şəxslərə satılması ilə bağlı daxili qanunvericiliyin müvafiq müddəaları əsasında məhkəmədən kənar vasitələrlə həll etməlidirlər.

Nazirlik daxili qanunvericiliyin düzgün tətbiq edilməməsi iddiası ilə həmin qərardan apellyasiya şikayəti vermişdir. 2004-cü il oktyabrın 6-da İqtisad Məhkəməsi maddi və prosessual hüququn birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən düzgün tətbiq edildiyini irəli sürərək, şikayəti təmin

etməmişdir. Daxili qanunvericiliyə müvafiq olaraq, apellyasiya məhkəməsinin 2004-cü il 6 oktyabr tarixli qərarı çıxarıldığı an qüvvəyə minmişdir.

2005-ci il avqustun 24-də Nazirlik daxili qanunvericiliyin tələb etdiyi kimi İqtisad Məhkəməsi vasitəsilə Ali Məhkəmə qarşısında kassasiya şikayətinin verilməsi üçün buraxılmış müddətin bərpa edilməsi barədə müraciət etmişdir. 2005-ci il sentyabrın 19-da İqtisad Məhkəməsi Nazirliyin üç aylıq müddətdən istifadə etmədiyi və həmin müddətin bərpası üçün əsaslı səbəbinin olmaması əsası ilə tələbini rədd etmişdir. Həmin qərar 2005-ci il dekabrın 22-də Ali Məhkəmənin 2005-ci il 19 sentyabr tarixli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

2009-cu il martın 6-da 1 sayılı Yerli İqtisad Məhkəməsinin 2004-cü il 7 iyun tarixli qərarı icra edilmiş və ərizəçiyə zavod, eləcə də zavodun üzərində olan torpaq sahəsi ilə bağlı mülkiyyət şəhadətnaməsi təqdim olunmuşdur.

B. İcraatların ikinci mərhələsi

2001-ci ildə naməlum tarixdə ərizəçi fərdi şəxsə (A.) qarşı Şirkətin anbarının yaxınlığında aparılan qanunsuz tikililərin sökülməsi üçün iddia qaldırmışdır. Şirkət həmin tikintilərin onun anbarına gün işığının daxil olmasını əngəllədiyini və nəticədə orada saxlanan müxtəlif mallara ziyan vurulduğunu iddia etmişdir.

Müxtəlif icraatlardan sonra 2006-cı il 3 may tarixli son qərarı ilə Ali Məhkəmə aşağı instansiya məhkəmələrinin Şirkətin A.-ya qarşı iddiasının əsassız olduğu ilə bağlı qərarlarını təsdiq etmişdir.

ŞİKAYƏTLƏR

1. Konvensiyanın 6-cı maddəsinə əsasən ərizəçi İqtisad Məhkəməsinin 2004-cü il 6 oktyabr tarixli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş 1 sayılı Yerli İqtisad Məhkəməsinin 2004-cü il 7 iyun tarixli qətnaməsinin icrasındakı gecikmədən şikayət etmişdir. O, eləcə də Konvensiyanın 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsi üzrə yuxarıda qeyd edilmiş qətnamənin icra olunmaması nəticəsində mülkiyyətindən maneəsiz istifadə hüququnun pozulmasından şikayət etmişdir.

2. İcraatların ikinci mərhələsinə gəldikdə, Konvensiyanın 6-cı maddəsi və onun 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsinə istinad edərək, ərizəçi daxili məhkəmələrin sübutların qiymətləndirilməsində yanlışlığa yol verməsi və ədalətsiz qərar çıxarması nəticəsində mülkiyyət hüquqlarının pozulmasından şikayət etmişdir.

HÜQUQİ MƏSƏLƏLƏR

I. İCRAATLARIN BİRİNCİ MƏRHƏLƏSİ İLƏ ƏLAQƏDAR ŞİKAYƏTLƏR

Məhkəmə qeyd etmişdir ki, 2009-cu il 19 mart tarixli məktubu ilə ərizəçi 1 sayılı Yerli İqtisad Məhkəməsinin 2004-cü il 7 iyun tarixli qətnaməsinin icra

olunması və zavod və zavodun yerləşdiyi torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət şəhadətnaməsi alması ilə əlaqədar olaraq şikayətini geri götürmək niyyətində olduğu barədə Məhkəməyə məlumat vermişdir.

Məhkəmə qeyd etmişdir ki, 2009-cu il 30 mart, 16 aprel və 19 iyun tarixli məktubları ilə ərizəçi şikayətini geri götürmək niyyətinə aydınlıq gətirmişdir. Həmin məktublarda ərizəçi icraatın birinci hissəsi ilə bağlı şikayətləri özündə ehtiva edən şikayətini geri götürmək arzusunu təsdiqləmiş, şikayətin qalan hissəsi ilə bağlı şikayətlərini isə saxlamışdır.

Məhkəmə hesab edir ki, belə olan halda Konvensiyanın 37-ci maddəsinin 1 "a" yarımbəndi çərçivəsində ərizəçinin icraatın birinci mərhələsi ilə bağlı şikayətinin baxılmasına davam etmək niyyətində olmadığı düşünülə bilər. Bundan əlavə, Konvensiyanın 37-ci maddəsinin 1 "a" yarımbəndinə *in fine* müvafiq olaraq, Məhkəmə Konvensiya və onun Protokollarında qeyd edilmiş insan hüquqlarına hörmətin şikayətin həmin hissəsinin baxılmasını tələb edəcək heç bir xüsusi halına rast gəlməmişdir. Qeyd edilənlərlə əlaqədar şikayətin siyahıdan çıxarılması müvafiqdir.

II. İCRAATLARIN İKİNCİ MƏRHƏLƏSİ İLƏ BAĞLI ŞİKAYƏTLƏR

Konvensiyanın 6-cı maddəsi və onun 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsinə istinad edərək, ərizəçi daxili məhkəmələrin sübutların qiymətləndirilməsində yanlışlığa yol verməsinin və ədalətsiz qərar çıxarmasının onun mülkiyyət hüquqlarına xələl gətirdiyindən şikayət etmişdir. Lakin malik olduğu bütün materiallar baxımından və şikayət edilən məsələlərin səlahiyyətində olduğu qədər Məhkəmə şikayətin bu hissəsinin Konvensiya pozuntusunu özündə ehtiva etmədiyini hesab etmişdir.

Buradan belə məlum olur ki, şikayət Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3-cü bəndinə müvafiq olaraq qeyri-məqbuldur və həmin maddənin 4-cü bəndinə əsasən rədd edilməlidir.

Bu səbəblərdən, Məhkəmə yekdilliklə

Konvensiyanın 37-ci maddəsinin 1 "a" yarımbəndinə uyğun olaraq şikayətin icraatların birinci mərhələsi ilə bağlı olan hissəsini siyahıdan çıxarmağı *qərara alır*;

Şikayətin qalan hissəsini qeyri-məqbul *elan edir*.

Soren Nielsen
Katib

Xristos Rozakis
Sədr

AVROPA MƏHKƏMƏSİNİN XRONİKASI

Fevral ayında çıxarılan digər qərarların adları onların internet vasitəsilə axtarışının mümkün olması üçün olduğu dildə verilir (www.echr.coe.int internet sahifəsində bütün qərarların tam mətnləri vardır).

1.2.2011 <i>Quattrone c. Italie</i> (satisfaction équitable)/v. <i>Italy</i> (just satisfaction), no/no. 67785/01 (Sect. 3) (fr) 1.2.2011 <i>Mehmet Yıldız et autres c. Turquie/and Others v. Turkey</i>, no/no. 14155/02 (Sect. 2) (fr) 1.2.2011 <i>Giacobbe et autres c. Italie</i> (satisfaction équitable)/and <i>Others v. Italy</i> (just satisfaction), no/no. 16041/02 (Sect. 3) (fr) 1.2.2011 <i>Genovese et autres c. Italie</i> (satisfaction équitable)/and <i>Others v. Italy</i> (just satisfaction), no/no. 9119/03 (Sect. 3) (fr) 1.2.2011 <i>Desde c. Turquie/v. Turkey</i>, no/no. 23909/03 (Sect. 2) (Eng) 1.2.2011 <i>Açış c. Turquie/v. Turkey</i>, no/no. 7050/05 (Sect. 2) (fr) 1.2.2011 <i>Sambor c. Pologne/v. Poland</i>, no/no. 15579/05 (Sect. 4) (Eng) 1.2.2011 <i>Faruk Temel c. Turquie/v. Turkey</i>, no/no. 16853/05 (Sect. 2) (fr) 1.2.2011 <i>Ebcin c. Turquie/v. Turkey</i>, no/no. 19506/05 (Sect. 2) (fr) 1.2.2011 <i>Maksimovič c. Slovénie (no 2)/v. Slovenia (no. 2)</i>, no/no. 31675/05 (Sect. 3) (Eng) 1.2.2011 <i>Potapenko c. Hongrie/v. Hungary</i>, no/no. 32318/05 (Sect. 2) (Eng) 1.2.2011 <i>Gereksar et autres c. Turquie/and Others v. Turkey</i>, nos/nos. 34764/05, 34786/05, 34800/05 et/and 34811/05 (Sect. 2) (fr) 1.2.2011 <i>Metalco Bt. c. Hongrie/v. Hungary</i>, no/no. 34976/05 (Sect. 2) (Eng) 1.2.2011 <i>Huqseyin Habip Taşkın c. Turquie/v. Turkey</i>, no/no. 5289/06 (Sect. 2) (Eng) 1.2.2011 <i>Knyter c. Pologne/v. Poland</i>, no/no. 31820/06 (Sect. 4) (Eng) 1.2.2011 <i>Yazguşl Yılmaz c. Turquie/v. Turkey</i>, no/no. 36369/06 (Sect. 2) (fr) 1.2.2011 <i>Kutlar et/and Ocaklı c. Turquie/v. Turkey</i>, nos/nos. 41433/06 et/and 47936/08 (Sect. 2) (Eng) 1.2.2011 <i>Lesiak c. Pologne/v. Poland</i>, no/no. 19218/07 (Sect. 4) (Eng) 1.2.2011 <i>Dore c./v. Portugal</i>, no/no. 775/08 (Sect. 2) (fr) 1.2.2011 <i>Karoussiotis c./v. Portugal</i>, no/no. 23205/08 (Sect. 2) (fr) 1.2.2011 <i>Choumakov c. Pologne (no 2)/v. Poland (no. 2)</i>, no/no. 55777/08 (Sect. 4) (Eng) 3.2.2011 <i>Stebnitskiy et/and Komfort c./v. Ukraine</i>, no/no. 10687/02 (Sect. 5) (Eng)	3.2.2011 <i>Siebenhaar c. Allemagne/v. Germany</i>, no/no. 18136/02 (Sect. 5) (fr) 3.2.2011 <i>Sporer c. Autriche/v. Austria</i>, no/no. 35637/03 (Sect. 1) (Eng) 3.2.2011 <i>Kharin c. Russie/v. Russia</i>, no/no. 37345/03 (Sect. 1) (Eng) 3.2.2011 <i>Igor Vasilchenko c. Russie/v. Russia</i>, no/no. 6571/04 (Sect. 1) (Eng) 3.2.2011 <i>Dushka c./v. Ukraine</i>, no/no. 29175/04 (Sect. 5) (Eng) 3.2.2011 <i>Palšovič c. République tchèque/v. the Czech Republic</i>, no/no. 39278/04 (Sect. 5) (fr) 3.2.2011 <i>Igor Kabanov c. Russie/v. Russia</i>, no/no. 8921/05 (Sect. 1) (Eng) 3.2.2011 <i>Hubka c. République tchèque/v. the Czech Republic</i>, no/no. 500/06 (Sect. 5) (fr) 3.2.2011 <i>Geppa c. Russie/v. Russia</i>, no/no. 8532/06 (Sect. 1) (Eng) 3.2.2011 <i>Pirali Orujov c. Azerbaïdjan/v. Azerbaijan</i>, no/no. 8460/07 (Sect. 1) (Eng) 3.2.2011 <i>Akhundov c. Azerbaïdjan/v. Azerbaijan</i>, no/no. 39941/07 (Sect. 1) (Eng) 8.2.2011 <i>Guşlizar Tuncer c. Turquie (no 2)/v. Turkey (no. 2)</i>, no/no. 12903/02 (Sect. 2) (fr) 8.2.2011 <i>Plalam S.P.A c. Italie</i> (satisfaction équitable)/v. <i>Italy</i> (just satisfaction), no/no. 16021/02 (Sect. 2) (fr) 8.2.2011 <i>Michalák c. Slovaquie/v. Slovakia</i>, no/no. 30157/03 (Sect. 4) (Eng) 8.2.2011 <i>Alphan c. Turquie/v. Turkey</i>, no/no. 770/04 (Sect. 2) (fr) 8.2.2011 <i>Baskın c. Turquie/v. Turkey</i>, no/no. 9125/04 (Sect. 2) (fr) 8.2.2011 <i>Seferovic c. Italie/v. Italy</i>, no/no. 12921/04 (Sect. 2) (fr) 8.2.2011 <i>Ünsal OĖNztuşrk c. Turquie (no 2)/v. Turkey (no. 2)</i>, no/no. 24874/04 (Sect. 2) (Eng) 8.2.2011 <i>Butuşină c. Roumanie/v. Romania</i>, no/no. 30818/04 (Sect. 3) (fr) 8.2.2011 <i>Kan c. Turquie/v. Turkey</i>, no/no. 29965/05 (Sect. 2) (fr) 8.2.2011 <i>Micu c. Roumanie/v. Romania</i>, no/no. 29883/06 (Sect. 3) (fr) 8.2.2011 <i>Aydemir c. Slovaquie/v. Slovakia</i>, no/no. 44153/06 (Sect. 4) (Eng) 8.2.2011 <i>Ignatenco c./v. Moldova</i>, no/no. 36988/07 (Sect. 4) (Eng) 8.2.2011 <i>Finster c. Pologne/v. Poland</i>, no/no. 24860/08 (Sect. 4) (Eng)

- 8.2.2011 *Trojanowski c. Pologne/v. Poland*, no/no. 27952/08 (Sect. 4) (Eng)
- 8.2.2011 *Erkan Aydoğan et autres c. Turquie/and others v. Turkey*, nos/nos. 30441/08, 35835/08, 36481/08, 36482/08, 36483/08, 36484/08 et/and 36485/08 (Sect. 2) (Eng)
- 10.2.2011 *Iliev et autres c. Bulgarie/and Others v. Bulgaria*, nos/nos. 4473/02 et/and 34138/04 (Sect. 5) (Eng)
- 10.2.2011 *Kharchenko c./v. Ukraine*, no/no. 40107/02 (Sect. 5) (Eng)
- 10.2.2011 *Dimitrov-Kazakov c. Bulgarie/v. Bulgaria*, no/no. 11379/03 (Sect. 5) (fr)
- 10.2.2011 *Kysilková et/and Kysilka c. République tchèque/v. the Czech Republic*, no/no. 17273/03 (Sect. 5) (Eng)
- 10.2.2011 *Dubetska et autres/and Others c./v. Ukraine*, no/no. 30499/03 (Sect. 5) (Eng)
- 10.2.2011 *Genchevi c. Bulgarie/v. Bulgaria*, no/no. 33114/03 (Sect. 5) (fr)
- 10.2.2011 *Seryavin et autres/and Others c./v. Ukraine*, no/no. 4909/04 (Sect. 5) (Eng)
- 10.2.2011 *Andreev c. Bulgarie/v. Bulgaria*, no/no. 11578/04 (Sect. 5) (fr)
- 10.2.2011 *Nalbantski c. Bulgarie/v. Bulgaria*, no/no. 30943/04 (Sect. 5) (Eng)
- 10.2.2011 *Preminyin c. Russie/v. Russia*, no/no. 44973/04 (Sect. 1) (Eng)
- 10.2.2011 *Dorogaykin c. Russie/v. Russia*, no/no. 1066/05 (Sect. 1) (Eng)
- 10.2.2011 *Soltysyak c. Russie/v. Russia*, no/no. 4663/05 (Sect. 1) (Eng)
- 10.2.2011 *Radkov c. Bulgarie (no 2)/v. Bulgaria (no. 2)*, no/no. 18382/05 (Sect. 5) (Eng)
- 10.2.2011 *Kapanadze c. Russie/v. Russia*, no/no. 19120/05 (Sect. 1) (Eng)
- 10.2.2011 *Dolgov c. Russie/v. Russia*, no/no. 22475/05 (Sect. 1) (Eng)
- 10.2.2011 *Pleshkov c./v. Ukraine*, no/no. 37789/05 (Sect. 5) (Eng)
- 10.2.2011 *Pelevin c. Russie/v. Russia*, no/no. 38726/05 (Sect. 1) (Eng)
- 10.2.2011 *Tsikakis c. Allemagne/v. Germany*, no/no. 1521/06 (Sect. 5) (fr)
- 10.2.2011 *3A.CZ s.r.o. c. République tchèque/v. the Czech Republic*, no/no. 21835/06 (Sect. 5) (fr)
- 10.2.2011 *Minarik c. République tchèque/v. the Czech Republic*, no/no. 46677/06 (Sect. 5) (Eng)
- 10.2.2011 *Nasukhanov c. Russie/v. Russia*, no/no. 1572/07 (Sect. 1) (Eng)
- 10.2.2011 *Dudarovy c. Russie/v. Russia*, no/no. 5382/07 (Sect. 1) (Eng)
- 10.2.2011 *Société Anonyme Thaleia Karydi Apte c. Grèce (satisfaction équitable)/v. Greece (just satisfaction)*, no/no. 44769/07 (Sect. 1) (fr)
- 10.2.2011 *Korosidou c. Grèce/v. Greece*, no/no. 9957/08 (Sect. 1) (fr)
- 10.2.2011 *Vihos c. Grèce/v. Greece*, no/no. 34692/08 (Sect. 1) (fr)
- 10.2.2011 *Nisiotis c. Grèce/v. Greece*, no/no. 34704/08 (Sect. 1) (fr)
- 10.2.2011 *Dzhaksybergenov c./v. Ukraine*, no/no. 12343/10 (Sect. 5) (Eng)
- 15.2.2011 *Çamyar et/and Berktaş c. Turquie/v. Turkey*, no/no. 41959/02 (Sect. 2) (Eng)
- 15.2.2011 *Fetullah Akpolat c. Turquie/v. Turkey*, no/no. 22077/03 (Sect. 2) (Eng)
- 15.2.2011 *Rosca Anton Cătălin c. Roumanie/v. Romania*, no/no. 24857/03 (Sect. 3) (fr)
- 15.2.2011 *Palić c. Bosnie-Herzégovine/v. Bosnia and Herzegovina*, no/no. 4704/04 (Sect. 4) (Eng)
- 15.2.2011 *Akat et/and Kaynar c. Turquie/v. Turkey*, no/no. 34740/04 et/and 2399/06 (Sect. 2) (fr)
- 15.2.2011 *Eşref Çakmak c. Turquie/v. Turkey*, no/no. 3494/05 (Sect. 2) (fr)
- 15.2.2011 *Rahman c. Turquie/v. Turkey*, no/no. 9572/05 (Sect. 2) (fr)
- 15.2.2011 *Geleri c. Roumanie/v. Romania*, no/no. 33118/05 (Sect. 3) (fr)
- 15.2.2011 *Okul et/and Karaköse c. Turquie/v. Turkey*, no/no. 37300/05 (Sect. 2) (fr)
- 15.2.2011 *Dyller c. Pologne (révision)/v. Poland (revision)*, no/no. 39842/05 (Sect. 4) (Eng)
- 15.2.2011 *Zeki Şimşek c. Turquie/v. Turkey*, no/no. 2409/06 (Sect. 2) (fr)
- 15.2.2011 *Mustafa Kemal Özdemir et autres c. Turquie/and Others v. Turkey*, nos/nos. 3724/06, 6598/06, 7369/06, 7370/06, 7371/06, 7479/06, 8204/06, 8996/06 et/and 8999/06 (Sect. 2) (fr)
- 15.2.2011 *Tuğrkan c. Turquie/v. Turkey*, no/no. 8774/06 (Sect. 2) (fr)
- 15.2.2011 *Di Cecco c. Italie/v. Italy*, no/no. 28169/06 (Sect. 2) (fr)
- 15.2.2011 *Tsintsabadze c. Géorgie/v. Georgia*, no/no. 35403/06 (Sect. 2) (Eng)
- 15.2.2011 *Rotaru c./v. Moldova*, no/no. 51216/06 (Sect. 4) (Eng)
- 15.2.2011 *Bubláková c. Slovaquie/v. Slovakia*, no/no. 17763/07 (Sect. 4) (Eng)
- 15.2.2011 *Ściebura c. Pologne/v. Poland*, no/no. 39412/08 (Sect. 4) (Eng)
- 15.2.2011 *Moghaddas c. Turquie/v. Turkey*, no/no. 46134/08 (Sect. 2) (Eng)
- 15.2.2011 *Harju c. Finlande/v. Finland*, no/no. 56716/09 (Sect. 4) (Eng)
- 15.2.2011 *Heino c. Finlande/v. Finland*, no/no. 56720/09 (Sect. 4) (Eng)
- 15.2.2011 *Graça Pina c./v. Portugal*, no/no. 59423/09 (Sect. 2) (fr)

- 17.2.2011 *Wasmuth c. Allemagne/v. Germany*, no/no. 12884/03 (Sect. 5) (fr)
- 17.2.2011 *Ucci c. Italie* (satisfaction équitable)/v. *Italy* (just satisfaction), no/no. 213/04 (Sect. 5) (fr)
- 17.2.2011 *Golemanova c. Bulgarie/v. Bulgaria*, no/no. 11369/04 (Sect. 5) (fr)
- 17.2.2011 *Pfeifer c. Bulgarie/v. Bulgaria*, no/no. 24733/04 (Sect. 5) (Eng)
- 17.2.2011 *Kononenko c. Russie/v. Russia*, no/no. 33780/04 (Sect. 1) (Eng)
- 17.2.2011 *Ognyan Asenov c. Bulgarie/v. Bulgaria*, no/no. 38157/04 (Sect. 5) (Eng)
- 17.2.2011 *Atanasov c. « l'ex-République yougoslave de Macédoine »/v. "the former Yugoslav Republic of Macedonia"*, no/no. 22745/06 (Sect. 5) (Eng)
- 17.2.2011 *Khakiyeva, Temergeriyeva et autres c. Russie/and Others v. Russia*, nos/nos. 45081/06 et/and 7820/07 (Sect. 1) (Eng)
- 17.2.2011 *Andrle c. République tchèque/v. the Czech Republic*, no/no. 6268/08 (Sect. 5) (Eng)
- 17.2.2011 *Petrovic c./v. Luxembourg*, no/no. 32956/08 (Sect. 1) (fr)
- 22.2.2011 *Soare et autres c. Roumanie/and Others v. Romania*, no/no. 24329/02 (Sect. 3) (fr)
- 22.2.2011 *Arif Erden c. Turquie* (satisfaction équitable)/v. *Turkey* (just satisfaction), no/no. 37171/04 (Sect. 2) (fr)
- 22.2.2011 *Zeki Şahin c. Turquie/v. Turkey*, no/no. 28807/05 (Sect. 2) (fr)
- 22.2.2011 *Raducki c. Pologne/v. Poland*, no/no. 10274/08 (Sect. 4) (Eng)
- 22.2.2011 *Lalmahomed c. Pays-Bas/v. the Netherlands*, no/no. 26036/08 (Sect. 3) (Eng)
- 22.2.2011 *Companhia Agrícola do Maranhão – CAMAR SA c./v. Portugal*, no/no. 335/10 (Sect. 2) (fr)
- 24.2.2011 *BENet Praha, spol. s r.o. c. République tchèque/v. the Czech Republic*, no/no. 33908/04 (Sect. 5) (Eng)

İNSAN HÜQUQLARI ÜZRƏ AVROPA MƏHKƏMƏSİNİN
BÜLLETENİ

2/2011